

Noen hendelser med relevans for friluftslivets fremvekst og utvikling i Norge - med sideblikk til idretten og verden rundt oss

Før 1600

Ca. år 0	- Grekerne utviklet projeksjonsmetoder til bruk ved karttegning og begynte å utnytte magnet-jernsteinen som retningsviser. (Norges orienteringsforbund, 1987).
Ca. år 200	- Vulkanen "Etna" (3321 m.o.h.), på Sicilia, ble besteget, trolig for fornøvelsens skyld. (Langseth 2003).
Ca. år 400	- Kirkefaderen Augustin (354-430), hevder at det å beundre fjell fører til forglemmesle av Gud. (Langseth 2003). - Fra Oldtiden er det gjort arkeologiske funn av kjevebein og skinnebein fra reinsdyr som ble brukt som "skøyter". Funnen er gjort i nordområdene, men også i sydover i Europa, der vikingne ferdest. I den tidens mytologi omtales guder som oppdagere av "skøytekunsten". (Kristiania Distriktslag for Idræt, 1923).
Ca. år 1000	- "Gunnar på Lidarende" uttaler om sin hjemplass: "Aldri så jeg den fagrere". I Islandska "Njåls saga". - Falkjakt skildres flere steder i Eddakvadene. (Frislid 1971). - Kristendommen får fotfeste i Norge. (Leksikon).
Ca. år 1120	- Kong Øystein Magnusson (1103-23) skal ha bidratt til å sikre de veifarende med fjellstuer over Dovrefjell. (Aftenposten 18.06.05).
1169	Håkon Håkonsson sendte falkefengere til Island etter den hvite islandske falke. Den kom første gang på markedene i England dette året. Falkene ble brukt i aristokratiets sportsjakt i Norden og Europa. (Frislid 1971).
1174	- Skøyter og skøteløp på Themsens i London omtales i et verk av den engelske munken Fitz-Stephen. (Kristiania Distriktslag for Idræt, 1923).
1358	- Fjellet Rochemelon ble besteget for første gang. (Unsworth, 1992).
Ca. 1400	- Pave Pius II (1405-1465) presset sine venner til å klatre opp på fjell for så å rapportere sine opplevelser til ham. (Langseth 2003). - Skøyter av bein avløses av skøyter laget i stål. (Kristiania Distriktslag for Idræt, 1923). - I Europa finner det sted en gryende interesse, blant en elite, for vitenskap, oppfinnelser og oppdagelsesreiser (ofte omtalt som "rennessansen"). I kjølvannet ser man en begynnende ringeakt for kristne autoriteter. (Langseth 2003).
1492	- Fjellet Mont Aiguille ble besteget for første gang. (Unsworth, 1992).
1498	- Den eldste fremstillingen av et "skøyte-motiv" lages (et tresnitt). Skøyteløp er en utbredt friluftaktivitet i store deler av Europa fra rundt 1500. Fra enkelte regioner går bruken av skøyter langt tilbake i tid. (Kristiania Distriktslag for Idræt, 1923).
1541	- Den tyske professoren Gesner er dypt beveget etter sitt møte med fjellet. Med sin vakkerhet og storhet får fjellene ham til å tenke på Gud. (Langseth 2003).
1555	- Historieverket til Olaus Magnus, om de nordiske folkene, skildrer jakt og vinterguden Ull (Odins sønn) og gudinnen Skade, begge med ski på beina. Videre skildres bruk av ski og truger blant soldater og blant folk flest. (Olaus Magnus). - Conrad Gesner, professor fra Zurich og ivrig botanist, hevdet at han ville klatre ett fjell hvert år. Om han fullførte sitt mål er uvisst, men i 1555 besteg han fjellet "Pilatus". Fjellet var for øvrig allerede besteget. (Unsworth, 1992).
1598	- Det eldste kjente kartet i Norge ble laget. Kartet dekket Nordfjord-området. (Norges orienteringsforbund, 1987).

1600

1600	- Under 1600-tallet vokser det frem en intellektuell bevegelse (opplysningstiden) som fremmer fornuften som rettesnor for tilværelsen. Vitenskapsmenn begynner å dra på tur med termometer og barometer. Naturen skal utforskes. (Langseth 2003).
1654	- Fjellet W Karwendelspitze ble besteget for første gang før 1654. (Unsworth, 1992).
1660	- Eneveldet innføres i Danmark/Norge. (Norge har vært et lyderike under Danmark siden 1536). (Leksikon).
1688	- Den Engelske revolusjon finner sted. Opplysningstidens ideer begynner for alvor å gjøre seg gjeldende. (Leksikon).
1689	- Stegjern (i tre?) taes i bruk, kanskje for første gang i forbindelse med fjellvandring/klatring. Fjellvandreren P. A. Arnod nevner at hans guider brukes slike i et forsøk på å passere Col du Géant i Alpene. Tilsvarende utstyr har vært brukt til å ta seg frem i bratte gressbakker hvor man samlet høy helt tilbake til 500 år f.kr. (Unsworth, 1992).
1690	- En gang i 1690-årene gikk Ludvig Holberg over Sognefjellet.
1694	- Fjellet Mont Tabor ble besteget for første gang før 1694. (Unsworth, 1992).

1700

Ca. 1700	- Turister begynner å dra til Alpene for å nyte utsikten. Etter hvert blir Chamonix et populært utgangspunkt for fjellturer. (Langseth 2003).
1716	- Tradisjonen med militære ski tropper i Norge fra 1600-tallet videreføres gjennom etableringen av permanente skiløperkompanier. (Christensen 1993).
1719	- Eivind Gudbrandsgard knivstakk og drepte Ola Øylien etter en krangel om eiendomsretten til utmark. Eivind ble dømt til døden, men rømte til fjells hvor han levde som fredløs i 18 år. (Fjell og vidde oktober 6, 2004)
1732	- Den svenske botanikeren Carl von Linné foretar sin store Lapplandsreise som også innbefatter kyststrøk i Nord-Norge. (Leksikon).
1744	- Fjellet Titlis ble besteget for første gang. (Unsworth, 1992).
1750	- Under siste halvdel av 1700-tallet avløses opplysningstidens idéer av romantikkens. Det gode liv ble assosiert med liv i kontakt med naturen. (Langseth 2003). - "Den lille istid", kuldeperioden mellom 1650 og 1930, kulminerte (var på sitt kaldeste) ca. 1750. En konsekvens var at breene ble lettere å ferdes på, samtidig raseres gård og grunn for mange av de øverst gårdbrukerne i f.eks Jostedalen. (Horgen 1999). - De første spesiallagde håndkompassene ble utviklet, trolig til bruk for landmålere, rundt 1750. (Norges orienteringsforbund, 1987).
1752	- I 1752/53 gies Erich Pontoppidans naturhistorie over Norge ut: "Forsøk paa Norges naturlige Historie". (Leksikon).
1755	- Erich Pontoppidans naturhistorie over Norge: "Forsøk paa Norges naturlige Historie", ble utgitt på engelsk. (Søilen 1995).
1760	- Den rike vitenskapsmannen Horace-Bénédict de Saussure fra Genève utlover en belønning til den som klarer å bestige Mont Blanc. (Unsworth, 1992). - J.E. Gunnerus, P.F. Schum og G. Schønning stiftet det Trondhjemske Selskap, forløperen til Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. (Leksikon).
1762	- Fjellet Ankogel ble besteget for første gang. (Unsworth, 1992).
1766	- Første bind av Johan E. Gunnerus sitt tobindsverk "Flora Norvegica" utgis. (Leksikon).
1767	- Det Trondhjemske Selskap skifter navn til Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. (Leksikon).
1769	- Permanente skiløperkompanier i Hæren gjenopprettes etter å ha ligget nede en stund. (Christensen 1993).
1770	- Fra 1770 og utover ble det gjort mange forsøk på å flytte tamrein fra Finnmark og fra grenseområdene øst for Trondheim sørover til Telemark, Hallingdal, Hardanger og Ryfylke-Setesdalsheiene. (Stavanger turistforening 2003). - Fjellet Buet ble besteget for første gang. (Unsworth, 1992).
1773	- Gerhard Schønning gir ut "Norges Riiges Historie". (Christensen 1993). - Norges første offisielle kartinstitutt etableres, Norges militære oppmåling – senere Norges Geografiske Oppmåling, nå Statens kartverk. (Norges orienteringsforbund, 1987).
1775	- Den danske botanikeren Otto Fredrik Müller botaniserer på Lifjell. - Den skotske botanikeren Thomas Blakie botaniserte i Alpene. Sammen med M.G. Paccard utforsket han mulige ruter til Mont Blanc. (Unsworth, 1992). - Det gjøres forsøk på å bestige Mont Blanc (Unsworth, 1992).
1776	- Rasmus Vassbotn bestiger Sandegga, ved Austfjorden, på Sunnmøre. - Bind to av av Johan E. Gunnerus sitt tobindsverk "Flora Norvegica" utgis. (Leksikon).
1778	- Bogdkhan Uul nasjonalpark i Mongolia etableres – som den første i verden? (Lonley planet, Mongolia). - Fjellet Triglav ble besteget for første gang. (Unsworth, 1992).
1779	- Fjellet Mont Velan ble besteget for første gang. (Unsworth, 1992).
1782	- Fjellet Scopi ble besteget for første gang. (Unsworth, 1992).
1783	- Det gjøres forsøk på å bestige Mont Blanc (Unsworth, 1992).
1784	- Engelskmannen William Coxe reiser i Norge som turist. - Fjellet Aig. og Dome du Gouter Dent du Midi ble besteget for første gang. (Unsworth, 1992). - Det gjøres forsøk på å bestige Mont Blanc (Unsworth, 1992).
1785	- Det første brukbare reisekart for Norge ble laget av Chr. Jochum Pontoppidan.
1786	- Mont Blanc bestiges av M. G. Paccard og J. Balmat 8. august. (Unsworth, 1992). - Det ble opprettet en direkte postrute mellom Bergen og Trondheim, over Molde, langs "Den Trondhjemske postvei", 700 km lang derav 150 km til vanns. (Leksikon).
1787	- Botanikeren Martin Vahl reiser over Sognefjellet.

	- Vitenskapsmannen Horace-Bénédict de Saussure, som i 1760 utlovet en belønning til den som klarer å bestige Mont Blanc, besteg selv fjellet – en bestigning som regnes som nr. 3 i rekken. Han gav for øvrig ut boken ”Voyages dans les Alpes” (1779-96). En bok som inneholder de første kart over alpine områder. (Unsworth, 1992).
1789	- Den Franske revolusjonen finner sted, romantikkens ideer avløser opplysningstidens. (Leksikon).
1791	- ”Corresponderende Topographiske Selskap for Norge” ble opprettet. (Leksikon).
1792	- ”Topographiske Journal” for Norge ble utgitt for første gang. (Leksikon).
1794	- Trolig første norske overvintring på Bjørnøya.
1795	- Trolig første norske overvintring på Svalbard.
1796	- 1796 – 1815 Napoleonskrigene raser i Europa. (Leksikon).
1798	- Lærer Ola Bøyasva, fra Fjærland, går Jostedalsbreen på langs på ski i 1798 eller 1799. (Horgen 1999). - Snøhetta på Dovre bestiges av Jens Esmark. Dette er trolig den første bestigningen av et fjell på over 2000 meter i Norge. (http://www.fjellsport.net/BestHist1800.html). Se også 1949. - På slutten av 1700-tallet tar presten Niels Hertzberg sine elever med på ski og skøyter som en del av sitt ”kroppsovingsprogram”. (Christensen 1993).

1800

1800	- Den britiske kunstner John W. Edy reiser i Norge. (Leksikon).
1806	- I 1806/07 reiser den tyske geologen Chr. L. von Buch i Norge. Senere utgir han boka "Reise durch Norwegen und Lappland" (Leksikon).
1807	- Botanikeren og fjellvandreren Christen Smith botaniserer ved Tyrifjorden, på Toten, i Østerdalen og på Dovrefjell. Underveis bestiges Rendalssølen og Tronfjellet (Østerdalen), og Snøhetta på Dovrefjell. - Den svenske naturforsker Göran Wahlenberg utforsker Sulitjelma-massivet.
1809	- Mont Blanc bestiges for første gang av en kvinne, servitrisen Maria Paradis fra Chammonix. Bestigningen regnes for å være den første "mountaineering ascent by a woman anywhere". (Unsworth, 1992).
1810	- Grev Edouard Varges-Bedemar reiser over Sognefjellet. - Gaustatoppen bestiges, trolig for første gang, av professor Jens Esmark under hans vandring gjennom Telemark. - Christen Smith botaniserer i Telemark, Numedal, Hemsedal og Hallingdal. Underveis traverserer Gaustatoppen fra vest til øst (etter Jens Esmarks sannsynlige førstebestigning) og Hallingskarvet bestiges.
1811	- Universitetet i Kristiania opprettes. (Leksikon).
1812	- Christen Smith botaniserer ved Jostedalsbreen, Hardangervidda, Folgefonna, Sogn og Filefjell. Samme år bestiger han Hårteigen på Hardangervidda, sammen med Nils Hertzberg og J. Fr. Schouw. (Nedrelid 1993).
1813	- Christen Smith botaniserer i Jotunheimen og Trollheimen, underveis bestiges Besshø, trolig for første gang.
1814	- Norges grunnlov underskrives, union inngås med Sverige. - Eidsvollsforsamlingen avsluttet sine forhandlinger om landets grunnlov og den nye unionspakten med Sverige med slagordet: "Enig og tro til Dovre faller". (Aftenposten 18.06.05).
1815	- Verdens første klatreklubb, Britiske "The Highland Mountain Club of Lochgoilhead" stiftes. (Unsworth, 1992). - Slaget ved Waterloo, Napoleonskrigene opphører. (Leksikon).
1819	- Christian B. Boeck botaniserer på Filefjell og i Vangsfjellene. - I perioden 1819-1825 gjør maleren J. Flintoe flere lange reiser i norsk natur som senere danner grunnlaget for hans mange nasjonalromantiske malerier og gouacher. (Leksikon).
1820	- Christian B. Boeck og Baltazar M. Keilhau bestiger Falketind og flere andre topper i Jotunheimen og ved Jostedalsbreen. I skriftlige beretninger om turen innfører Keilhau begrepet "Jotunfjeldene". - I 1820-årene kom organisert dampbåttrafikk i gang mellom enkelte kystbyer. (Tordsson 2003). - Britiske J.W. Edy gir ut boka "Picturesque scenery of Norway". - Britiske Sir Arthur Capell de Brooke reiser gjennom store deler av Norge. - I 1820-årene så kong Carl Johan for seg Bygdøy (Oslo) som en norsk utgave av Djurgården i Stockholm – den store bynasjonalparken i den svenske hovedstaden. (Aftenposten 09.10.2004).
1821	- Den tyske geologen Carl Friedrich Neumann gjør vitenskapelige undersøkelser på Jostedalsbreen og i Hurrungane, han bestiger bl.a "nordre utløper av Skagastølsmassivet".
1822	- Johannes Flintoe maler "Sæterliv under Skagastølstindene". - Irlenderen Thoning Owesen introduserer fluefiske i Norge. Dette året fisket han laks i Nidelva. (Søilen 1995).
1823	- Britiske Sir Arthur Capell de Brooke gir ut boka "Travels through Sweden, Norway and Finnmark to the North Cape".
1824	- Den engelske presten Robert Everest besøker Vøringfossen.
1825	- Norge har litt over 1 million innbyggere, 10,9 % i tettbygde strøk.
1826	- I perioden 1826-1850 gjør maleren Johan C. Dahl flere lange reiser i norsk natur som senere danner grunnlaget for hans mange nasjonalromantiske malerier, f.eks. "Fra Stalheim" - 1842, "Nigardsbreen, Jostedalen" - 1847 og "Stugunøset på Filefjell" – 1851. - Ordningen med permanente skiløperkompanier i Hæren avvikles. (Christensen 1993).
1827	- Oppmålingsoffiseren Theodor Broch førstebestiger Nautgardstind, Loftet, Lomseggi, Store Kvitingskjølen og Snøhettas vesttopp.
1828	- Christen Hoel og Hans Bjærmeland bestiger Romsdalshorn.
1829	- Nordre Bergenhus Amt oppretter sitt breførervesen for Jostedalsbreen. (Horgen 1999). - Fjellet Romsdalshorn bestiges for første gang. (Fjell og vidde nr 6, 2005).
1830	- Perioden 1830 - 1850 benevnes ofte som "Nasjonalromantikken" i norsk idéhistorie. (Leksikon).

	- I 1830 - 40 årene ble det anlagt veier mellom øst- og vest-landet for "hjulredskaper". (Tordsson 2003).
1832	- Henrik Wergeland reiser opp Gudbrandsdalen, gjennom Jotunheimen og over Sognefjellet. (Nedrelid 1993).
1834	- Engelskmannen Lt. Breton "streifet rundt i Jotunheimen".
1835	- Peter Chr. Asbjørnsen begynner sine mange eventyrsamlende fjellvandringer. (Leksikon).
1836	- Steinar Sulheim setter opp et tilbygg for "ferdafolk" og jegere på Spiterstulen. (Møller 1994). - Jean-Louis Rudolphe, sveitsisk/amerikansk naturvitenskapsmann, begynner å studere isbreer dette året. Hans arbeid regnes for å være grunnlaget for moderne glasiologi. (Unsworth, 1992).
1837	- Hurtigruten langs kysten opprettes. (Leksikon). - Kongsgården på Bygdøy legges under kongelig eiendom, med et uttrykt ønske om at Bygdøy skulle være en promenadepark for folket. (Aftenposten 09.10.2004).
1839	- Thomas Fearnley maler "Slindebirken". - Skotten R. D. Hutchinson, som drev trelasthandel i Drammen, skrev den første boka om fluefiske på norsk. (Søilen 1995).
1840	- ca. 1840; Jo Tjøstolvson Kleppe (Jo Gjende) blir profesjonell reinsjeger. (Møller 1994). - Johan Sverdrup førstebestiger Surtningssui i Jotunheimen. (Møller 1994). - Henrik Wergeland begynner å bruke ordet "fritid" rundt 1840. (Nedrelid 1993).
1841	- Harald N. S. Wergeland og Hans Sletten bestiger Glittertind. (Møller 1994). - Asbjørnsen og Moes "Norske folkeeventyr" ble utgitt heftevis fra dette året. (Leksikon).
1842	- Peter Chr. Asbjørnsen vandrer i Rondane.
1843	- Første skirenn med allmenn deltakelse arrangeres i Tromsø. (Christensen 1993). - Peter Chr. Asbjørnsen skildrer fluefisk i Fortellingen "Kværnsangen". Asbjørnesen regnes som den fremste norske pioneren for fluefiske. (Søilen 1995).
1844	- Gabriel K. Bødal, Jon S. Bødal og Ole A. Dragsæt bestiger Lodalskåpa. (Horgen 1999). - Jo Gjende og Gullbrand Steinfinnsbø bestiger Glittertind. (Møller 1979). - Aasmund Olavsson Vinje går på ski fra Vinje til Mandal for å begynne som lærer. - Professor Baltazar M. Keilhau mislykkes i nå toppen av Galdhøpiggen. (Johnsen 1995).
1845	- Peter Chr. Asbjørnsen bruker ordet "friluftsvandringer" i starten på "Kværnsagn" i hans selvstendige "Norske Huldre-Eventyr og Folkesagn".
1847	- Peter Chr. Asbjørnsen går over Sognefjellet.
1848	- Hans Gude og Adolf Tidemand maler "Brudeferden i Hardanger". (Leksikon).
1849	- Turskiløping annonseres og arrangeres for første gang, i Trondheim. (Christensen 1993). - J.C. Dahl maler "Birk i storm". - De første brukbare kart over Jotunheimen utgis.
1850	- Steinar Sulheim, L. Arnesen og S. Flotten bestiger Galdhøpiggen. (Møller 1994). - Felespilleren Torgeir Audunsson, bedre kjent som "Myllarguten", fra Bø i Telemark, går på ski over fjellet til Bergen, på invitasjon fra Ole Bull. Han overnatter i snøen 2-3 ganger underveis. - I 1850-årene gjøres det store investeringer i jernbanenettet. (Tordsson 2003).
1851	- Den engelske glasiologen J. D. Forbes besøker mange av Norges brearmer. (Horgen 1999).
1852	- Den store utgaven av Asbjørnsen og Moes "Norske folkeeventyr" utgis. (Leksikon).
1853	- J. D. Forbes gir ut boka "Norway and its Glaciers". (Horgen 1999).
1854	- Jernbanen til Eidsvoll åpnes. (Leksikon). - Axel Arbo vandret gjennom Utladalen i Hurrungane. - Arbeidet med Telemarkskanalen påbegynnes. (Krogstad 1997). - Bestigningen av fjellet Wetterhorn i Alpene (Willis) regnes som starten på fjellbestigning som "sport". Dette blir starten på en epoke. Fjellbestigninger før dette regnes som "enkelstående hendelser". (Unsworth, 1992). - Perioden mellom bestigningen av Wetterhorn (1854) og Matterhorn (1865) betegnes ofte som "Golden Age of Alpinism". Perioden 1865 til ca 1914 omtales av enkelte som "the Silver Age", og perioden etter 1914 som "the Iron Age". (Unsworth, 1992). - Henry David Thoreaus bok "Walden" gies ut. (Sandell & Sörlin, 2000).
1855	- John E. Blackwell og Theodore Rathbone slår seg til i Jo Gjendes bu ved Gjendeosen i Jotunheimen, primært for å jakte og fiske. - Ivar Aasen går over Jostedalsbreen. (Horgen 1999). - Erich Pontoppidans naturhistorie over Norge gies ut på engelsk.
1857	- Det norske Jægerforbund stiftes. (1857-1860). (Søilen 1995). - Britiske "Alpine Club" stiftes. (Unsworth, 1992). - Allemannsretten til saltvannsfiske lovfestes. (Tordsson 2003).

	- Hans Gude maler "Høifjeld".
1859	- Henrik Ibsen bruker ordet "friluftsliv" for første gang, i diktet "På vidderne". (Tordsson 2003). - Jo Gjende fikk besøk av både forstmester J. B. Barth, og av konsul Thomas G. Heftye og advokat Nils Nicolaysen sommeren 1859. Dette viser at de første virkelige norske turistene også hadde begynt å ferdes i Jotunheimen. (Steen 1959). - Bjørnstjerne Bjørnson skriver "Fedrelandsangen". (Leksikon). - Den første hundeutstillingen i verden fant sted i Newcastle-on-Tyne. Kun jakthunder ble stilt ut. (Unsgård 2004).
1860	- Aasmund Olavsson Vinje drar på fottur i Jotunheimen og innfører nettopp dette navnet på området, som hittil har blitt kalt "Jotunfjeldene". - Bernt Lunds skiløperdikt "Trysil-Knut" kom på trykk i "Illustreret Nyhetsblad". (Christensen 1993). - I 1860-årene begynte de norske pionerene blant sportsjegerne å skrive om sine rype- og reinsjakter. (Søilen 1995).
1861	- Aasmund Olavsson Vinje skriver "Ferdaminni fra Sumaren 1860". - "Central-forening for Udbredelser af Vaabenbrug og Legemsøvelser" stiftes. (Christensen 1993). - Verdens første skiklubb, "Trysil Skytte- og Skiløperforening" stiftes. (Christensen 1993). - En høy-fjell-tur fra Chamonix til Zermatt gjennomføres av medlemmer av britiske "Alpine Club". Ruten er senere kjent som "Haute Route". (High Level Route). (Unsworth, 1992).
1862	- Henrik Ibsen reiste over Sognefjellet. - Rørosbanen åpnes i etapper mellom 1862 og 1877. (Leksikon). - I Østerrike etableres det en nasjonal fjellsportsorganisasjon etter mønster fra Britiske "Alpine Club". (Unsworth, 1992).
1863	- I Sveits og Italia etableres det nasjonale fjellsportsorganisasjoner etter mønster fra Britiske "Alpine Club". (Unsworth, 1992). - "Alpine Journal" gies ut som den første i sitt slag. (Unsworth, 1992).
1864	- Nasjonalparker begynner å etableres i USA. (Sandell & Sörlin, 2000). - Norges første skøyteklubb, "Christiania Skøyteklub", stiftes. (Kristiania Distriktslag for Idræt, 1923).
1865	- Matterhorn (4477 m.o.h.) i Alpene førstebestiges av bl.a. Edward Whymper. Bestigningen avslutter "the Golden Age of Alpinism". (Unsworth, 1992). - Den engelske advokaten John McGregor padler sin "Rob Roy", en blanding av kajakk og kano, fra Trondheim til Sundsvall i Sverige. McGregor er også kalt "den moderne padlesportens far". (Franks 1977). - Den første offentlige regatta i Norge arrangeres på Hjeltefjorden ved Bergen under en internasjonal fiskeriutstilling. - Norges Røde Kors stiftes. (Leksikon).
1866	- A. O. Vinje og Thomas Heftye tar initiativ til en norsk turistforening. - John MacGregor gav ut boken "A Thousand Miles in the Rob Roy Canoe on the Rivers and Lakes of Europe". MacGregor var for øvrig konstruktøren av "Rob Roy" kanoen. (Franks 1977). - Norge har litt over 1,7 millioner innbyggere, 19,6 % i tettbygde strøk.
1867	- Henrik Ibsen utgir skuespillet Peer Gynt. (Leksikon).
1868	- Den Norske Turistforening avholder sin første generalforsamling. - Medlemstallet i DNT var 223 personer. - Aasmund Olavsson Vinje o.a. setter opp Eidsbu ved vestenden av Bygdin. - DNT kjøper sin første hytte, Krokan, ved Rjukanfossen. - Søndre Norheim går på ski fra Morgedal til Christiania for å delta på skirenn. (Christensen 1993).
1869	- Geiranger får besøk av sitt første turistskip. - I Tyskland etableres det en nasjonal fjellsportsorganisasjon etter mønster fra Britiske "Alpine Club". (Unsworth, 1992).
1870	- Memurubu i Jotunheimen blir DNT hytte. - DNT's Tyinhytten ved Tvindehaugen i Jotunheimen står ferdigbygget. - Fjellet Slogen på Sunnmøre bestiges for første gang av to brødre fra Urke, Jon og Bernt Klokk. - Isøksen erstatter "the Alpenstock", en lang stokk med en metall-pigg i enden, som viktigste redskap ved brevandring rundt 1870. (Unsworth, 1992). - Spesialstøvler for fjellklatring og brevandring blir utviklet fra rundt 1870. (Unsworth, 1992). - Fra omkring 1870 tok Norges Geografiske Oppmåling, nå Statens kartverk, til å utgi de første rektangelkartene i målestokken 1:100 000 med ekvidistanse 30 m. (Norges orienteringsforbund, 1987).

1871	<ul style="list-style-type: none"> - Engelskmannen J. R. Campbell gir ut boka "How to see Norway". (Horgen 1999). - Norsk Jæger- & Fisker-Forening stiftes. (Tordsson 2003). - Gjendebu i Jotunheimen blir DNT hytte.
1872	<ul style="list-style-type: none"> - Turisten og fjellsportmannen William Cecil Slingsby besøkte Norge for første gang, siden var han på besøk 21 ganger, sist i 1921. (Slingsby 1998). - Yellowstone Nationalpark i USA lovfestes av president Ulysses S. Grant. (Leksikon).
1873	<ul style="list-style-type: none"> - Hans Hagerup Krag blir ansatt som veidirektør. Under hans periode (1873-1903) ble mange av de viktige fjellveiene bygget. Han ble utnevnt som æresmedlem i DNT, 1897. - The Kennel Club ble grunnlagt. Fra nå ble det skikkelig organisatoriske rammer rundt hundepoppdrett. (Unsgård 2004).
1874	<ul style="list-style-type: none"> - Den første T-merkede rute i norske fjell ble etablert. Den gikk fra Besseter i Sjudalen over Besseggen til Memurubu. - DNT passerer 1000 medlemmer. - Den første passasje av Hurrungane, fra Vetti gård til Ringane seter, gjennom Riingsskaret, går av de fire britene W.C. Slingsby, Algernon Dewhurst, Arthur G. Gridlestone og E. Worsley. Disse fire har alle med seg isøksker og det er kanskje de første eksemplarer av det verktøyet i Norge. (Slingsby 1998). - I Frankrike etableres det en nasjonal fjellsportsorganisasjon etter mønster fra Britiske "Alpine Club". (Unsworth, 1992).
1875	<ul style="list-style-type: none"> - Det britiske reisebyrået "Cooks" startet sine Norges-turer. - Leirvassbu i Jotunheimen ble bygget som DNT hytte. - 18-årige Edith Slingsby bryter kjønnsbarrierer i fjellet ved å bli første kvinne på Glittertind, sammen med sin bror W.C. Slingsby, og ved senere å gå tvers gjennom Jotunheimen fra Røysheim til Vetti. (Slingsby 1998).
1876	<ul style="list-style-type: none"> - William Cecil Slingsby blir førstebestiger av Store Skagastølstind. (Slingsby 1998).
1878	<ul style="list-style-type: none"> - Gjendesheim i Jotunheimen ble bygget som DNT hytte. - Krækkja blir første DNT-hytte på Hardangervidda. - Harald Pettersen bestiger Store Skagastølstind som første nordmann. (Slingsby 1998). - I Spania etableres det en nasjonal fjellsportsorganisasjon etter mønster fra Britiske "Alpine Club". (Unsworth, 1992). - Danske Carl Christian Hall klatrer i Alpene. Senere legger han sin sjel i å bestige norske fjell. (Unsworth, 1992). - Skirenn for kvinner avvikles i Telemark i 1878. (Olav Bjaaland musum 1970).
1879	<ul style="list-style-type: none"> - Det første Huseby-rennet avholdes (Forløperen til Holmenkollrennet). (Christensen 1993). - Den senere mangeårige DNT-formann Yngvar Nielsen gir ut 1. utgave av Reisehaandbog over Norge, som dekket reiseruter langs veier, i fjellet og på breene. Den 12. og siste utgave kom i 1915 og i sin utgivelsestid ble disse bøkene populært bare kalt "Yngvar".
1880	<ul style="list-style-type: none"> - William Cecil Slingsby legger ut på skitur i Jotunheimen, kanskje som den første turist. (Slingsby 1998). Slingsby er for øvrig regnet som den første engelskmann som går på ski. (Unsworth, 1992). - James A. Leeds, Walter. J. Clutterbuck og Charles Kennedy, gjennomfører den første kjente kanoturen i Norge med kanadiske kanoer, fra Espedalen til Memurubu i Jotunheimen. (Leeds & Clutterbuck 2001). - Johs. Heftye, sønn av Ths. Heftye, bestiger "Storen" som tredjemann via "Heftyes renne". - Den danske fjellsportpioneren, Carl Hall, besøker Norge for første gang. - Den svenske vitenskapsmannen og oppdageren A. E. Nordenskiöld anløper Stockholm etter å ha seilt gjennom Nordøstpassasjen med Vega. (Sandell & Sörlin, 2000). - Fra omkring 1880 tok Norges Geografiske Oppmåling, nå Statens kartverk, til å utgide rektangelkartene i målestokken 1:25 000 med ekvidistanse 10 m. (Norges orienteringsforbund, 1987). - Jernbanen fra Kristiania til Trondheim stod ferdig. (Søilen 1995).
1881	<ul style="list-style-type: none"> - I 1880-årene bruker Julius Nicolaysen, en fremstående kirurg og professor i medisin, hytten "Leirungsbu" ved Gjende som jaktbu.
1882	<ul style="list-style-type: none"> - Den norske kjemikeren Ludvig B. Schmelk går på ski fra Lillehammer til Gjende. - James A. Leeds og Walter. J. Clutterbuck gir ut boka "Three in Norway". (Leeds & Clutterbuck 2001). - Mt. Cook på New Zealand førstebestiges av William Spotswood Green fra Irland. (Unsworth, 1992).
1883	<ul style="list-style-type: none"> - Foreningen til skiidrettens fremme stiftes. (Christensen 1993). - I Belgia etableres det en nasjonal fjellsportsorganisasjon etter mønster fra Britiske "Alpine

	<p>Club". (Unsworth, 1992).</p> <p>- Franskmannen Charles Rabbot bestiger Sveriges høyeste fjell, Kebnekaise. (Sandell & Sörlin, 2000).</p>
1884	<p>- Therese Bertheau legger ut på sin første Jotunheim-tur.</p> <p>- Henrik Angell går på ski fra Odda til Kongsberg i begynnelsen av januar. (Christensen 1993). Rundt 1890 skal han ha gjennomført flere slike turer mellom østlandet og vestlandet. (Kristiania Distriktslag for Idræt, 1923).</p> <p>- Fridtjof Nansen går på ski fra Bergen til Christiania i slutten av januar for å delta på Husebyrennet, fikk 7. premie, for så å gå tilbake. (Christensen 1993).</p> <p>- Vossabanen, jernbanen mellom Bergen og Voss åpnes. (Tordsson 2003).</p> <p>- Mrs Aubrey Le Blond (Elisabeth Main), en av datidens dyktigste kvinnelige klatrere, gir ut boka "High Alps in Winter". (Unsworth, 1992).</p> <p>- "Allmänna svensk-norska Gymnastiklärare-Sällskapet" etableres. (Sandell & Sörlin, 2000).</p>
1885	<p>- Den Svenska Turistförening (STF) etableres. (Sandell & Sörlin, 2000).</p> <p>- I julen 1885-86 gikk adjunkt Axel Andersen og 2 elever skituren Gjøvik-Odnes-Torpen-Snertingdalen-Gjøvik-Hurdalen-Hakedalen-Kristiania. (Kristiania Distriktslag for Idræt, 1923).</p>
1886	<p>- Første skitur gjennom Jotunheimen gjennomføres av kadettene Ths. Heftye og L. Bentzen, sammen med Knud Vole, Ole Røysheim, Nils og Guttorm Slaalien. (Møller 1994, Kristiania Distriktslag for Idræt, 1923).</p> <p>- Den Svenska Turistförening begynner å utgi årbøker. (Sandell & Sörlin, 2000).</p>
1887	<p>- Første vinterbestigning av Galdhøpiggen. Knud Vole, Ths. Heftye og Carsten Borchgrevink går på ski til toppen 1. juledag. (Møller 1994).</p> <p>- Fire store lokale turistforeninger stiftes: Skien og Telemark, Trondhjem, Stavanger, Kristiansand og Oppland.</p> <p>- Kristofer Randers gir ut diktsamlingen "Norsk natur" der han hyller naturen på Sunnmøre.</p>
1888	<p>- Fridtjof Nansen og fem andre går på ski over Grønland. De overvintret hos inuittene på vestkysten påfølgende vinter.</p> <p>- Fra 1888 foretar medlemmer av Christiania Skiklub jevnlig høytjellsturer på ski. (Kristiania Distriktslag for Idræt, 1923).</p> <p>- Tre store lokale turistforeninger stiftes: Drammen og Oplands, Kristiansund og Nordmøre, Kongsberg og Omegn.</p> <p>- Første 50-kilometeren i langrenn arrangeres i forbindelse med Husebyrennet. (Christensen 1993).</p> <p>- Ola Berge åpner Turtagrø hotell på Sognefjellet/Hurrungane. (Grimeland 2004).</p> <p>- Knud O. Vole bygger den første hytten på toppen av Galdhøpiggen. (Møller 1994).</p> <p>- DNT's første hytte på Skogadalsbøene står klar.</p> <p>- Den Svenska Turistförening får sin første "fjällstuga". (Sandell & Sörlin, 2000).</p>
1889	<p>- Fem store lokale turistforeninger stiftes: Ålesund og Sunnmøre, Molde og Romsdals, Arendal og Oppland, Bodø og Omegn, Bergen Turlag.</p> <p>- Julen 1889-90 gikk ritmester Isachsen og major N. Ræder en skitur på ca. 40 mil. (Kristiania Distriktslag for Idræt, 1923).</p>
1890	<p>- DNT's patentførervesen opprettes. (Horgen 1999).</p> <p>- Fridtjof Nansens bok "På ski over Grønland" kommer ut.</p> <p>- Kristofer Randers gir ut reisehåndboken "Søndmøre".</p> <p>- Laurentius Urdahl gjennomfører 1. vinterbestigning av Gaustadtoppen. (Foreningen til ski-idrættens fremme, årbok 1938).</p>
1891	<p>- Besseter i Jotunheimen holder åpent i jula, som den første hytte for vinterturisttrafikk, basert på skiløpere.</p> <p>- Nansens bok "Eskimoliv" kommer ut.</p> <p>- Edvard Grieg møter Gjendine Slaalien som var budeie på Skogadalsbøen.</p> <p>- Hotell Union i Øie ble åpnet. Hotellet ble raskt et sentrum for klatring på Sunnmøre.</p> <p>- På New Zealand og i Sør-Afrika etableres det nasjonale fjellsportsorganisasjoner etter mønster fra Britiske "Alpine Club". (Unsworth, 1992).</p> <p>- Verdens første friluftsmuseum etableres i Sverige. (Sandell & Sörlin, 2000).</p>
1892	<p>- Det første Holmenkollrennet arrangeres. (Christensen 1993).</p> <p>- Norske Eivind Astrup er med amerikaneren Robert Peary å utforske den nordligste del av Grønland på en 2000 km lang sledetur på 90 dager fra vest til øst og tilbake.</p> <p>- "Föreningen för Skidlöpningens främjande i Sverige" etableres. (Sandell & Sörlin, 2000).</p>
1893	<p>- Fram-ekspedisjonen (1893-1896) – Nansen og Johansen lengst nord – 86° 14'.</p> <p>- Turisthytta på Gaustadtoppen innvies 13. juli (ferdigbygget 1892).</p> <p>- Ringerikes Turistforening stiftes.</p>

	- Sandhaug på Hardangervidda blir DNT-hytte.
1894	- Therese Bertheau blir første kvinne på Store Skagastølstind. (Grimeland 2004). - Fjellføreren og turistverten på Turtagrø, Ola Berge, bestiger Store Skagastølstind for første gang. Til sammen besteg han fjellet 131 ganger i sin karriere. - Hytta på Sgagastølsbandet bygges. (Grimeland 2004).
1895	- Bergen fjellmannalag stiftes. (Grimeland 2004). - Carsten E. Borchrevink deltar i den første landstigning på det antarktiske kontinent (Kap Adare). - C.W. Patchell og Johannes Vigdal bestiger Søre Dyrhaugstind fra Bandet. - Steinbergdalshytta på Finse/Filefjell står ferdig som DNT-hytte.
1896	- Ski blir foreslått som skolefag, av Fritz Huitfeldt. (Christensen 1993). - C.W. Patchell omgår Halls hammer på Skagastølsryggen. - Laurentius Urdahl gir ut boken "Vinterliv paa Fjeldet". (Foreningen til ski-idrættens fremme, årbok 1938).
1897	- Roald Amundsen og Johan Koren er med på den første overvintring i Antarktis med den belgiske "Belgica-ekspedisjonen", fastfrosset i Bellinghausen-havet, 1897-98 . - Salomon August Andrée, og to andre, stiger opp med ballongen Örnen fra Virgohamna på Danskøya, Svalbard, og ender på Kvitøya der de omkommer samme høst. - Nansens tobindsverk "Fram over Polhavet" kommer ut. - Orienteringssporten ser sin opprinnelse i Norge og i verden forøvrig. "Idrætsklubben Tjalve", i Kristiania, arrangerer verdens første orienteringsløp. (Norges orienteringsforbund, 1987).
1898	- Holmenkollbanen i Oslo åpnes. (Tordsson 2003). - Den kvinnelige engelske klatreren Elisabeth Main m/følge og de to engelskmennene W.C. Slingsby og Geoffrey Hastings m/følge går løs på en lang rekke førstebestigninger og brepassasjer i Lyngsalpene. - Engelskmannen E.C. Oppenheim gir ut boka "New climbs in Norway" om sine klatringer på Sunnmøre. - Første overvintring på det antarktiske fastland ledet av Carsten E. Borchrevink med skuta Southern Cross, 1898-99. - Otto Sverdrup leder "den 2. Fram-ferd", 1898-1902, og kartlegger store områder i nord-Canada (bl.a. Ellesmere Island). - Det norske Skogselskap stiftes. (Stavanger turistforening 2003).
1899	- Ny jaktlov, som begrenset allemannsretten, ble vedtatt. (Tordsson 2003). - Oslo kommune sikrer Frognerseterskogen som fremtidig friluftsareal for byens befolkning, på initiativ fra Kristiania Arbeidersamfunn. (Tordsson 2003).

1900

1900	<ul style="list-style-type: none"> - Norge har litt over 2,2 millioner innbyggere, 30% av befolkningen bor i byer eller tettsteder. - I april 1900 gikk adjunkt Axel Andersen og ingeniør Schøtt en skitur på ca. 50 mil. (Kristiania Distriktslag for Idræt, 1923).
1901	<ul style="list-style-type: none"> - Bessheim i Jotunheimen åpnesor vintertrafikk, med støtte fra "Foreningen for Skiidrettens fremme". - Glitterheim står klar som turisthytte. - Demmevasshytta ved Hardangerjøkulen blir DNT-hytte. - Eilert Sundt legger ut på påsketur over Sognefjellet. - Halvor Brynhildsen Kåse, også kalt "Keiseren", fikk DNT sitt førerpatent for å føre turister opp på Gaustatoppen.
1902	<ul style="list-style-type: none"> - Therese Bertheau blir første kvinne i DNT's styre (Grimeland 2004). - Ofotbanen åpnes. (Tordsson 2003). - Den norske villreinstammen var totalfredet mellom 1902 og 1907. (Stavanger turistforening 2003). - I Russland, Nederland og USA etableres det nasjonale fjellsportsorganisasjoner etter mønster fra Britiske "Alpine Club". (Unsworth, 1992).
1903	<ul style="list-style-type: none"> - Amundsen seiler igjennom nord-vest passasjen med "Gjøa" (1903-1905). - Sam Eyde sikrer seg rettighetene til Rjukanfossen. (Aftenposten 09.07.05).
1904	<ul style="list-style-type: none"> - Nordlandsbanen åpnes i etapper mellom 1904 og 1962. (Leksikon). - W.C. Slingsby gir ut boka "Norway, the northern playground" om sine turer i Norge mellom 1872 og 1903. (Slingsby 1998). - DNT's formann Yngvar Nielsen lanserer i en tale tanken om vern av natur. (Tordsson 2003). - Kolsås (Oslo) ble tatt i bruk som øvelsesområde for klatring. (Grimeland 2004). - I perioden 1904 – 1916 kjøper Thorvald Meyer Heiberg opp fjelleiendommer på til sammen 1 million mål i området Lyseheiene-Setesdalheiene, senere kjent som "Njardarheim Veidemark" og "Heibergheiene". (Stavanger turistforening 2003).
1905	<ul style="list-style-type: none"> - Norges union med Sverige oppløses. (Leksikon). - "Lov om kulturfredning" ble vedtatt. (Tordsson 2003). - Bennett's Reisehaandbog for Norge kommer ut. - Karabinere taes i bruk blant klatrere. Tidligere brukere av et tilsvarende redskap var tyske brannmenn. Klatreren Otto Herzog skal ha vært den første til å ta karabinere i bruk under klatring, rundt 1905. (Unsworth, 1992). - Sam Eyde etablerer Norsk Hydro. I Rjukan startet man produksjon av kunstgjødselsproduktet Norgessalpeter, med kraft fra Rjukanfossen. (Aftenposten 09.07.05).
1906	<ul style="list-style-type: none"> - Kong Haakon var for første gang til stede under Holmenkollrennet. (Christensen 1993). - Valdresbanen åpnes. (Leksikon). - Tønsberg og Omegn Turistforening stiftes. - I Canada og Japan etableres det nasjonale fjellsportsorganisasjoner etter mønster fra Britiske "Alpine Club". (Unsworth, 1992).
1907	<ul style="list-style-type: none"> - Carl Wilhelm Rubenson og Ingvald Monrad Aas setter høyder rekord med 7270 m.o.h. på Kabru i Himalaya, høyere enn noe menneske da hadde vært. De snudde 50 høydmeter fra toppen, pga. sterk vind, for å rekke tilbake til siste leir før natten. Norsk klatreskikk ble demonstrert for all verden. (Grimeland 2004). - I 1907 var det 44 239 sætrer i Norge, 40 år senere bare halvparten. (Tordsson 2003). - DNT påske-åpner for første gang en av sine turisthytter, Glitterheim. - Speiderbevegelsen grunnlegges i Storbritania av Robert Baden-Powell. (Tordsson 2003). - Troms Turlag stiftes.
1908	<ul style="list-style-type: none"> - Norsk Tindeklub stiftes av tolv menn den 10. april på Frognerseteren i Oslo. (Grimeland 2004). - Arne Fortun, Knut Fortun og Ferdinand Scheldrup bestiger den tidens "storvegg", fra Maradalsskaret, opp Kjerringa i Hurrungane. (Grimeland 2004, NTK fører 1996). - Norges Skiforbund stiftes. (Christensen 1993). - Engelske Mrs. Aubrey Le Blond (Elisabeth Main), en av datidens dyktigste kvinnelige klatrere, gir ut boka "Mountaineering in the land of the midnight sun" om sine turer i Lyngsalpene i årene fra 1898. (Unsworth, 1992). - Ladies Alpine Club stiftes i England med Elisabeth Main (Mrs. Aubrey Le Blond) som en drivkraft. - Engelskmannen Oscar Eckenstein konstruerer lette stegjern med ti tagger og ledd, for bruk på støvler med myk såle. (Grimeland 2004).
1909	<ul style="list-style-type: none"> - Bergensbanen, jernbanen mellom Oslo og Bergen, åpnes. (Tordsson 2003).

	<ul style="list-style-type: none"> - Rjukanbanen åpnes. (Leksikon). - Therese Bertheau ble innbudt medlem i Norsk Tindeklub. (Grimeland 2004). - Begge de to amerikanerne Fredrick Cook og Robert Peary hevder at de har nådd Nordpolen (Cook først) på hver sin ekspedisjon. - William C. Slingsby ble innbudt medlem/æresmedlem i både Norsk Tindeklub og DNT. (Slingsby 1998). - Sveriges "Naturskyddsförening" stiftes. (Sandell & Sörlin, 2000). - Speiderbevegelesen etableres i Sverige. (Sandell & Sörlin, 2000).
1910	<ul style="list-style-type: none"> - Norges første naturfredningslov, "Lov om naturfredning" ble vedtatt. (Tordsson 2003). - Ferdinand Schjelderup, Carl Wilhelm Rubenson og Alf Bonnevie Bryn gjør et formidabelt og grensesprengende tinderaid i Nordland med først og fremst førstebestigningen av Stedtind, men også i Lofoten: Svolværgjeita, Rørhoptind, og Bryn og Schjelderup, også den vanskelige Klokketind. - Nils Backer Grøndahl og Christian Tandberg utvikler en norsk isøksmodell som snart kommer i salg hos Torgersen sport i Oslo. (Grimeland 2004). - Artikkelen "Kort veiledning i brævandring og klatring" kom på trykk i DNT's årbok for 1910. Artikkelen har siden blitt trykket i de neste 11 årbøkene, siste gang i 1921. (Grimeland 2004). - I Sverige kommer "Boken om friluftsliv: Upplysningar, råd och skildringar" ut. (Sandell & Sörlin, 2000). - Stetind bestiges for første gang (Fjell og vidde nr 6, 2005).
1911	<ul style="list-style-type: none"> - Roald Amundsen og hans menn når Sydpolen. (Leksikon). - Speiderbevegelsen etableres i Norge med stiftelsen av Norsk Speidergutt-Forbund. (Tordsson 2003). - Kristofer Randers gir ut diktsamlingen "Sol og skygge" der han hyller naturen på Sunnmøre, med bl.a. diktet "Slogen". - Thorvald Meyer Heiberg sender ut 2. utgaven av turistkatalogen "Reindeer Shooting in South Norway som tilbyr reinsdyrsjakt fra hytter i "Heibergheien" (Ryfylke-Setesdalsheiene). (Stavanger turistforening 2003). - Den sveitsisk/engelske adelsmannen Bernhard B. P. Watterville fikk bygget sin egen jakthytte, på folkemunne kalt "Lordabu", i "Heibergheien" (Ryfylke-Setesdalsheiene). (Stavanger turistforening 2003). - Rjukanfossen legges i 10 stålrør. Kraften fra fossen utnyttes av Norsk Hydro til produksjon av kunstgjødselsproduktet Norgessalpeter. (Aftenposten 09.07.05).
1912	<ul style="list-style-type: none"> - Norsk Tindeklub's Nils Backer Grøndahl og verten på Turtagrø, Ola Berge, ledet klatrekurs for DNT's patentførere på Turtagrø. (Grimeland 2004). - Norsk Tindeklub fikk forespørsel om å stille kandidater til "Den Olympiske Spelen i Stockholm". (Grimeland 2004). - Johan Koren beveger seg til fots på isen over Beringstredet, 1912-13 .
1913	<ul style="list-style-type: none"> - Den norske avisen "Social-Demokraten" trykker en lederartikkel om "friluftslivets store betydning for folkehelsen i byene". (Tordsson 2003). - Østlandske Naturvernforening stiftes.
1914	<ul style="list-style-type: none"> - 1. verdenskrig bryter ut. (Leksikon). - Norsk Tindeklub gir ut sin første årbok: "Norsk Fjeldsport". (Grimeland 2004).
1915	<ul style="list-style-type: none"> - Eilert Sundt og Thorleif Bache gjennomfører den første vinterbestigningen av Aconcagua i Sør-Amerika. (Grimeland 2004). - "Lov om ervervelse av fieldstrekninger" ble vedtatt. (Stavanger turistforening 2003).
1916	<ul style="list-style-type: none"> - Landsforeningen for naturfredning ble stiftet (senere Norges Naturvernforbund).
1917	<ul style="list-style-type: none"> - "Arbeiderstyret" i Oslo intensiverer arbeidet med å sikre friområder "til friluftslivets gleder". - I Danmark lovfestes allmennhetens rett til å ferdes i stranssonen.
1918	<ul style="list-style-type: none"> - Fløybanen i Bergen ble åpnet. (Tordsson 2003). - Ola Berge, fjellføreren og verten på Turtagrø, ble innbudt medlem i Norsk Tindeklub. (Grimeland 2004).
1919	<ul style="list-style-type: none"> - Lov om 48 timers arbeidsuke innen industrien ble vedtatt. (Tordsson 2003). - Arbeiderne fikk lovfeste 8 timers arbeidsdag. (Nedrelid 1993). - Artikkelen "Tidlige langturer i fjeldet" (skiturer) kommer på trykk i Skiforeningens årbok. (Kristiania Distriktslag for Idræt, 1923).
1920	<ul style="list-style-type: none"> - Ved voldgiftsdom ble det fastsatt at enhver arbeider som hadde vært tilsatt ved samme bedrift i 12 uker hadde rett til sammenhengende ferie med lønn i to arbeidsuker. (Tordsson 2003). - Fjelloven, som regulerer allmenhetens bruk av statsallmenninger vedtas av Odelsting og Lagting. - Vettisfossen blir fredet.

	<ul style="list-style-type: none"> - Ulykkespåske i Finse/Hardangerjøkulstraktene, fører til at DNT starter kvisting av løyper i høyfjellet. - "Is-bolter" til sikring på is taes i bruk fra rundt 1920. Tidligere var alle "is-pasasjer" gjort mer eller mindre uten sikring. (Unsworth, 1992). - Den første guide-boken til skibestigninger i Alpene blir publisert av kar ved navnet Lunn. Han har første ski-bestigninger av fjell som Dom, Eiger og Weisshorn i Alpene. (Unsworth, 1992).
1921	<ul style="list-style-type: none"> - Nansen holder sin tale "Friluftsliv". - Dovrebanen åpnes. (Tordsson 2003). - Den første ekspedisjonen til Chomolungma (Mt.Everest) finner sted, en Britisk rekognoserings ekspedisjon fra Tibetsiden som når Nordskaret. (Unsworth 1989).
1922	<ul style="list-style-type: none"> - Amundsen seiler igjennom nord-øst passasjen med "Maud". - Store Skagastølstind vinterbestiges av Fridtjof V. Lorentsen og Boye Schlytter. - Reinheim på Dovre og Grimsdalshytta mellom Hjerkin og Rondane blir DNT-hytter.
1923	<ul style="list-style-type: none"> - Foreningen til skiidrettens fremme arrangerer det første ski kurs for lærere. (Christensen 1993). - Skimuséet åpner på Frognerseteren i Oslo (flyttes i 1951 til hoppet i Holmenkollbakken). - "Idrætsboken" utgives av "Kristiania distriktslag for idræt". Kapitlet om "Fjeldsport" i bind V er viet hele 167 sider. I kapitlet om "Skiløping" i bind III er skiløping i "Høifjeldet" viet 26 sider. (Kristiania distriktslag for idræt).
1924	<ul style="list-style-type: none"> - De første olympiske vinter leker avholdes i Chamonix. Nordmennene tar alle gull- og sølv-medaljene, samt 2 av 4 bronsemedaljer, i ski-konkurransene. (Bomann-Larsen 1993). - Gråkallbanen i Trondheim ble åpnet. (Tordsson 2003). - Turistforeninger på Østlandet starter med merking av skogsstier. - Arbeidernes Idrettsforbund stiftes. (Grimeland 2004).
1925	<ul style="list-style-type: none"> - Boken om "Skikongen Tholeif Haug" kommer ut, som den første om en norsk idrettsmann. . (Bomann-Larsen 1993). - Haugesund Turistforening stiftes.
1926	<ul style="list-style-type: none"> - Roald Amundsen og den italienske luftskipskonstruktøren Umberto Nobile leder en norsk/italiensk ekspedisjon som flyr over Nordpolen og pol-havet i luftskipet "Norge". I ettertid har det vist seg at hverken Robert Peary (1909) eller Richard Byrd (tre dager før A. og N.) nådde selve polpunktet, som begge lenge hevdet. (Bomann-Larsen 1993). - Et meteorologisk observatorium settes opp på Fannaråken. - DNT kjøper Svukuriset i Femunden og omgjør den til DNT-hytte. - I perioden 1926-30 driver Helge Ingstad som pelsjeger i Canadas villmark.
1927	<ul style="list-style-type: none"> - Oslo Arbeidernes Jeger- og Fiskerforening dannes. (Tordsson 2003). - Rondvassbu blir DNT-hytte. - Patchell hytta bygges i Habbastaddalen på Sunnmøre. - Sydveggen av Store Skagastølstind bestiges av Ola H. Furuseth, Asbjørn Gunneng og Boye H. Schlytter. (Grimeland 2004, NTK klatrefører 1996). - Svenska Fjällklubben stiftes. (Sandell & Sörlin, 2000).
1930	<ul style="list-style-type: none"> - De to turistforeningene Hamar og Hedemarken Tf. Samt Larvik og Omegn Tf. Stiftes.
1931	<ul style="list-style-type: none"> - Helge Ingstad sin bok "Pelsjegerliv" kommer ut. - Norske fangstfolk og aktivister okkuperer Øst-Grønland, bl.a. "Eirik Raudes Land". (Okkupasjonen er anerkjent av den norske regjeringen). - Arne Høygaard og Martin Mehren krysser Grønlands innlandsis som de første etter Nansen.
1932	<ul style="list-style-type: none"> - DNT starter med "fellesturer". (Tordsson 2003). - Sandefjord og Oplands Turistforening stiftes. - Helge Ingstad m.fl. overvintret i "Eirik Raudes Land", som den norske stats sysselmann og leder av sin egen fangstekspedisjon, i de okkuperte områdene på Øst-Grønland. - Første Birkebeinerrenn fra Rena til Lillehammer. - Anna Sethne, ved Sagene skole, arrangerte det første leirskoleoppholdet i Norge. (Brustad m.fl. 2004).
1933	<ul style="list-style-type: none"> - Den landsomfattende organisasjonen "Arbeidernes Jeger- og Fiskerforbund" ble stiftet. (Tordsson 2003). - Oslofjordens Friluftsråd stiftes, øyer og strandarealer kjøpes opp. (Tordsson 2003). - Avisen "Arbeiderbladet" konstaterer at "arbeidet for friluftsliv for alle langt på vei har vært fremgangsrikt". (Tordsson 2003). - Den norske Grønlandsokkupasjonen dømmes rettstridig av den internasjonale domstolen i Haag. - Norsk Polarklubb stiftes. - Norsk Tindeklub gir ut sin andre årbok: "Norsk Fjellsport". (Grimeland 2004). - Bratt kjøring på ski introduseres som en "fjellsports-aktivitet" av F. Riech som bl.a kjører på ski

	ned fra Weisskugel, Zuckerhutl og Schrankogel (45 grader). (Unsworth, 1992).
1934	- Ved kommunevalget i Oslo gjorde Oscar Torp (DNA) tilgjengeligheten til friluftsliv og sikring av friområder til et hovedanliggende. (Tordsson 2003). - DNT setter opp en turisthytte på Fannaråken.
1935	- Helge Ingstad gir ut boken "Øst for den store bre". - Karabinere til bruk under klatring kom i bruk i Norge under midten av 1930-årene. (Grimeland 2004). - Vibram såler til fjellstøvler ble oppfunnet av italieneren Vitale Bramani. (Unsworth, 1992).
1936	- Arne Næss sr. klatrer Nordøsteggen på Søre Dyrhaugstind (ved hjelp av 70 bolter) og Sydpillaren på Stetind, teknisk klatringen er dermed introdusert til Norge. (Grimeland 2004). - Arbeidervernloven fastsetter en fritid på minst 9 sammenhengende arbeidsdager. - Oslo og Omland Friluftsråd stiftes. (Tordsson 2003).
1937	- Forslag til lov om allmennhetens adgang til ferdsl og bading på stranstrekninger legges frem. (Tordsson 2003). - Strandloven ble vedtatt. (Tordsson 2003). - Arbeidet med en "friluftslav" settes i gang. (Tordsson 2003). - Lovfestet 3 ukers ferie. - Artikkelen "Bolteklating, en veiledning" av Arne Næss Sr. trykkes i DNT's årbok. Næss trekker opp etiske retningslinjer for bolteklating. (Grimeland 2004).
1938	- En komite opprettes for å utarbeide en "fullstendig lov om friluftsliv". (Tordsson 2003). - Norsk Tindeklub sin hytte ved Nedre Skagastølstjern i Hurrungane står ferdig. (Grimeland 2004). - Bilveien over Sognefjellet åpnes. (Leksikon).
1939	- To-binds antologien "Friluftsliv" kommer ut. (Tordsson 2003). - I "Normalplanen for landsfolkeskolen" (N 39) står det at minst to dager av skoleåret skal brukes til idrett og utendørsaktivitet i sammenheng med klasseseturer. (Brustad m.fl. 2004).
1940	- Norges idrettsforbund stiftes. (Leksikon). - Norge okkuperes av Tyskland. (Leksikon). - Under krigen må man søke om reisetillatelse for å reise over lengre avstander, også i forbindelse med friluftslivsturer, f.eks til fjells. (Grimeland 2004).
1941	- Outward Bound etableres i Storbritannia. Organisasjonen bruker aktiviteter i naturen i sitt utdanningsprogram der hovedhensikten er personlig utvikling. (http://outwardbound.com)
1943	- Thorvald Meyer Heiberg overførte fjelleiendommene sine (Heibergheiene) til "Stiftelsen Njardarheim Veidemark" under Quislingregimet. (Stavanger turistforening 2003).
1945	- Frigjøringsdagen 9. april. (Leksikon). - 50 % av den norske befolkningen bor i byer eller tettsteder. - I løpet av krigsårene kopierte tyskerne Norges gamle rektangelkartene i målestokken 1:100 000 til målestokken 1:50 000. (Norges orienteringsforbund, 1987).
1946	- 20-30 000 mennesker protesterer på Rådhusplassen i Oslo, mot inngrep i Normarka. (Tordsson 2003). - Statens idrettskontor opprettes, senere Statens ungdoms- og idrettskontor (STUI). (Tordsson 2003). - Lillehammer og Omlands Turistforening stiftes. - Næringsmiddelprodusenten Rieber & Søn tok i bruk varemerket "Toro" ved å lansere buljongtærninger laget av ekstrakt fra argentinsk oksekjøtt. (Aftenposten 05.01.2006).
1947	- Den lovfestede ferien fordobles fra 9 til 18 dager. (Tordsson 2003). - Thor Heyerdhal leder den norske Kon-Tiki ekspedisjonen i Stillehavet. (Leksikon).
1948	- Norsk Tindeklub gir ut sin tredje årbok: "Norsk Fjellsport". (Grimeland 2004). - Norsk Tindeklub sin hytte i Romsdalen står ferdig. (Grimeland 2004).
1949	- Det organiseres breføring på Svellnosbreen, fra Spiterstuelen. - Canadensere lanserer elvepadling i åpne kanoer på et Speidermøte i Skjåk. Padleturen går fra Gudbrandsdalen til Vansjø i Østfold. - Med Knut Vole's førstebestigning av Veobrehesten var alle Norges 2000-meter høye fjell besteget. Se også 1798. (http://www.fjellsport.net/BestHist1800.html)
1950	- Arne Næss sr. leder den norske ekspedisjonen til Tirich Mir 1950 (7708 m.o.h). Den 22. juli klatret Per Kvernberg til topps. Dagen etter fulgte Henry Berg, Tony Streather og Arne Næss sen. (Grimeland 2004). - Annapurna I (8078) blir det første fjellet over 8000 meter som bestiges, av en fransk ekspedisjon ledet av Maurice Herzog. (Grimeland 2004). - Klatrehjelmer blir vanlige fra rundt 1950. (Unsworth, 1992). - Kortere isøksker til klatring introduseres fra rundt 1950. (Unsworth, 1992).

	- I løpet 1950-årene ble flyfotogrammetri tatt i bruk for å lage kart i Norge. (Norges orienteringsforbund, 1987).
1951	
1952	- Norge arrangerer de olympiske vinterleker. (Leksikon).
1953	- Tenzing Norgaya og Edmund Percival Hillary når toppen av Chomulongma (Mt.Everest). (Unsworth 1997). - Nybygde Olavsbu i Jotunheimen blir den første hytte i DNT's unike selvbetjeningssystem.
1954	- Naturvernloven revideres. (Tordsson 2003). - En Italiensk ekspedisjon førstebestiger verdens nest høyeste fjell, Chogo Ri, eller Mt Godwin Austen, bedre kjent som K2 (Karakoram 2), 8611 m.o.h. (Aftenposten 19.05.05).
1955	- Statens naturvernråd opprettes. (Tordsson 2003).
1956	- Arne Randers Heen og Ralph Høibakk klatrer Trollryggen. (Grimeland 2004). - Larviksguttene Teigen og Ekanger padlet fra Larvik til Nilens kilder i en spantbygget kano ved navnet "Viking".
1957	- Statens friluftsråd etableres. (Tordsson 2003). - Lov om friluftsliv ble vedtatt 28. juni. (Tordsson 2003). - Den Norske Fjellskole på Høvringen i Rondane starter opp som den første leirskole i landet. (Brustad m.fl. 2004).
1958	- DNT begynner å arrangere brekurs for publikum. - Norsk Tindeklub gir ut sin fjerde årbok: "Norsk Fjellsport". (Grimeland 2004). - Arne Randers Heen og Ralph Høibakk klatrer Trollryggen i friklatrestil, med et minimum av utstyr. Turen avrunder og kroner en epoke. 7 år senere klatres Trollveggen i en helt annen stil. (Grimeland 2004).
1959	- Gjennom arbeidstidsforkortelser ble normalarbeidstiden forkortet. (Tordsson 2003). - Tindegruppen ved NTH stiftes i Trondheim, av Per Vigerust, Dag Dawes, Ralph Høibakk og Nils Faarlund. (Grimeland 2004). - Kommersielt produserte "nuts", sikringsmidler til klatring, kommer i bruk mot slutten av 1950-tallet. (Unsworth, 1992).
1960	- De første empiriske undersøkelsene av friluftsliv ble gjennomført rundt 1960. (Tordsson 2003). - Statens naturvernråd ansetter Naturverninspektører. (Tordsson 2003). - Bilsalget blir frigitt. (Tordsson 2003). - På 60-tallet finner det sted en "kano-boom" i speidermiljøet. - På 1960-tallet ble den firedelte verbale graderingen av klatreruter erstattet med romertall. (Grimeland 2004). - Bratt kjøring på ski, introdusert i 1933, viderføres bl.a. med L. Terray sin skitur ned nord-siden av Mont Blanc. (Unsworth, 1992). - Stortinget tar opp spørsmålet om å utarbeide en landsplan for vern av vassdrag mot kraftutbygging. (Aftenposten 10.02.05). Se også 1973.
1961	- Det første breinstruktørkurset avholdes i regi av DNT, på Finse. - Norsk Tindeklub arrangerer de første is- og fjellklatrekurs i Hurrungane i 1961, 62 og 63. (Grimeland 2004). - Outward Bound etableres i USA. Organisasjonen bruker aktiviteter i naturen i sitt utdanningsprogram der hovedhensikten er personlig utvikling. (http://outwardbound.com)
1962	- Rondane, Norges første nasjonalpark, opprettes. (DN 1997). - "Brekomiteén" ble til Bregruppa i DNT. - Oslo-studentenes idrettsforening (OSI) stiftes. (Grimeland 2004).
1963	- Børgfjell nasjonalpark opprettes. (DN 1997). - Landsforeningen for naturfredning blir omorganisert under navnet Norges Naturvernforbund. - Innføringskurs i klatring kom i gang i Innerdalen på Nordmøre, ved et samarbeid mellom Norsk Tindeklub, Tindegruppa i Trondheim og Olav Innerdalen, med Per Vigerust som hovedinstruktør. (Grimeland 2004).
1964	- Alle lønnstakere får rett til fire ukers ferie hvert år. (Tordsson 2003). - Arne Næss sen. leder den norske Tirich Mir-ekspedisjonen 1964 (Østtoppen – 7692 m.o.h). Ander Opdal og Ralph Høibakk når toppen. (Grimeland 2004). - Shishapangma blir den siste av Himalayas 14 8000-meters topper som blir førstebesteget, alle 14 ble altså besteget i perioden 1950-64.
1965	- Første bestigninger av Trollveggen (bolteklating) samtidig av et norsk og et engelsk lag på henholdsvis Norske- (23.07) og Rimmondruta (24.07). (De norske var: Ole Daniel Enersen, Leif Normann Petterson, Odd Eliassen og Jon Teigland). (Grimeland 2004).
1966	- Nils Faarlund blir trolig den første i Norge som jobber med friluftsliv på heltid. (Brustad m.fl.

	<p>2004).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Foreningen "Argaladei – friluftsliv en livsstil" stiftes i Sverige. (Sandell & Sörlin, 2000). - Norge gåes på langs på ski, trolig for første gang, av Bjørn Amsrud. (Fjell og vidde, nr 1, 2005). Se også 2004. - Idéen om turorientering, slik vi kjenner det i dag, lanseres for første gang av Asker skiklubb. (Norges orienteringsforbund, 1987).
1967	<ul style="list-style-type: none"> - "Ulykkespåskan", to skiløpere fryser i hjel i uværet på Saltfjellet, fire skiløpere lider samme skjebne i Jotunheimen. Totalt omkommer 16 personer i uvær eller skred denne påskan. (Nordli 2000). - Som et resultat av ulykkespåskan tok DNT og NRKH initiativ til "Fjellvettaksjonen" året etter. Mottoet for aksjonen ble velkommen til fjells – men ta ansvaret selv. (Brustad m.fl. 2004, Landrø 2002). - Som et resultat av ulykkespåskan kom det en interpellasjon fra Stortinget til Regjeringen om at det: "Bør det gjøres noe mer for å forebygge ulykker i fjellet". (Brustad m.fl. 2004). - Nils Faarlund flytter til Hemsedal hvor han starter Norsk Alpincenter Hemsedal (NAC), senere Norges høgfjellsskole. (Grimeland 2004). - DNT utgir første nummer av bladet Fjell og Vidde. - Kolsås Klatreklubb stiftes. (Grimeland 2004). - Bø-elva ble kraftregulert. (Vardens lørdagsbilag 29.10.05).
1968	<ul style="list-style-type: none"> - Gjennom arbeidstidsforkortelser i 1959 og 1968 ble normalarbeidstiden forkortet fra 48 til 42,5 timer, stadig flere fikk i løpet av 60-årene fri hver eller annenhver lørdag. (Tordsson 2003). - Medlemstallet i DNT var ca. 50 000. - Norges Idrettshøgskole ble opprettet som vitenskapelig høgskole, i tiden rundt 1970 ble det mulig å studere friluftsliv som "hovedidrett" ved NIH. (Tordsson 2003). - Nasjonalparkene Ormtjernkampen og Gutulia opprettes. (DN 1997). - Norsk alpintenter i Hemsedal utgav første nr. av Mestre Fjellet. (Mestre fjellet 1968). - Arne Næss Sr. arrangerer seminar om "Mennesket og naturen" ved UiO. - Ulf Geir Hansen, Knut Støren og Ralph Høibakk går Jubileumsveggen på Store Midtmaradalstind. - Norsk Tindeklub gir ut sin femte årbok: "Norsk Fjellsport". (Grimeland 2004). - Norsk Leirskoleforening stiftes. (Brustad m.fl. 2004). - Nils Faarlund og Norsk Alpincenter Hemsedal (NAC), senere Norges høgfjellsskole, startet opp med snø- og skredkurs for krigsskolen. (Ydegaard ??).
1969	<ul style="list-style-type: none"> - Norsk Tindeklub utgav første nr. av Tindeposten. (Grimeland 2004). - Petter Wessel Zapffe gir ut samlingen "Barske glæder" (Grimeland 2004).
1970	<ul style="list-style-type: none"> - Rundt 1970 og fremover blir det "trinnsvis" mulig å studere friluftsliv som "hovedidrett" ved Norges Idrettshøgskole. (Tordsson 2003). - Norges røde kors hjelpekorps opprettet "Skredutvalget" for å styrke skredberedskapen i Norge. (Landrø 2002). - Naturvernåret. (Leksikon). - Naturvernloven trer i kraft. (DN 1997). - Mardøla-aksjonen, for vern av Mardøla, pågikk i Romsdalen. Klatremiljøet var drivkraften bak aksjonen. (Grimeland 2004). - Nasjonalparkene Stabbursdalen, Øvre Pasvik, Ånderdalen og Gressåmoen opprettes. (DN 1997). - Elva "Sjoa" fredes. - Lov om forbud mot plukking av multekart trer i kraft. (Tordsson 2003). - Ferie- og fritidsundersøkelse foretatt av Statistisk sentralbyrå. (Tordsson 2003). - Undersøkelse om "Friluftsliv, idrett og mosjon" gjennomføres av Statistisk sentralbyrå. (Tordsson 2003). - 89 % av Norges befolkning oppgir at de "deltok i friluftsliv" mellom 01.09.69 og 01.09.70. (Tordsson 2003). - Klatrefører for Innerdalen på Nordmøre ble utgitt av Norsk Tindeklub. (Grimeland 2004). - På 70-tallet tar klatrere i bruk såkalte "Friends". (Unsworth, 1992).
1971	<ul style="list-style-type: none"> - Nasjonalparkene Femundsmarka, Rago, og Øvre Dividal opprettes. (DN 1997). - Arne Næss, Nils Faarlund og Sigmund Kvaløy m.fl. reiser på "antiekspedisjonen" til Tseringma (Gauri Shankar) i Himalaya. (Grimeland 2004). - Strandloven blir innført. (Tordsson 2003). - På en stor internasjonal ekspedisjon til Mount Everest når Odd Eliassen og Jon Teigland ca. 7400 m før ekspedisjonen går i oppløsning. (Grimeland 2004). - Trond Aas og Robin Barley forsøker seg på isklating i Kongsvollfossen opp mot Nordre

	Knutshø. De må avbryte, men fullfører bestigning året etter. (Grimeland 2004).
1972	<ul style="list-style-type: none"> - ”Spesialanalyse om friluftsliv” sendes ut som særskilt vedlegg til St.meld.nr. 71 (Finansdepartementet, 1972-1973). (Tordsson 2003). - Friluftsliv blir definert av det offentlige for første gang. ”Friluftsliv er opphold og fysisk aktivitet i fritiden, med sikte på naturopplevelse og miljøforandring”. (Finansdepartementet, 1972/73). (Tordsson 2003). - Folkeavstemning, mot EF (EU). (Leksikon). - Nord-Trøndelag Turistforening stiftes. - Ruta Arch Wall i Trollveggen bestiges av britiske E.W. og H. Drummond, muligens den vanskeligste storveggsruta i verden til da. - Skandinavisk Høyfjellsutstyr AS etableres av bl.a Thomas Carlström. (Grimeland 2004). - Norges Geotekniske Institutt (NGI) får ansvaret for snøskredforskning i Norge. - DNT, Bregruppa gir utbøkene for første gang. (Breposten nr. 2, 2005).
1973	<ul style="list-style-type: none"> - Aust-Agder folkehøgskole, med lærerne Atle Tellnes og Sigmund Kvaløy i spissen, var trolig første folkehøgskole ute med egen linje for friluftsliv. (Tordsson 2003). - Nord Norsk Klatreskole etableres av Ulf Prytz, med Kjell Skog og Arild Meyer (overtok etter Ulf Prytz i 1975). (Grimeland 2004). - Tre nasjonalparker på Svalbard opprettes, Sør-Spitsbergen, Forlandet og Nordvest-Spitsbergen. (DN 1997). - Isbjørnen på Svalbard blir totalfredet. - Skandinavisk Høyfjellsutstyr AS gir ut den første av sine informative kataloger. (Grimeland 2004). - Stortinget vedtar Verneplan I for vern av Norges vassdrag mot kraftutbygging. (Aftenposten 10.02.05). Se også 1980.
1974	<ul style="list-style-type: none"> - Statisk sentralbyrå gjennomfører landsomfattende undersøkelse som viser friluftslivets omfang for første gang. (Tordsson 2003). - Friluftsliv får sin plass i mønsterplanen for grunnskolen. (Tordsson 2003). - Veglederstudiet ved Høgfjellskoln, Norsk Alpiner i Hemsedal, ble etablert med Nils Faarlund som drivende kraft. (Tordsson 2003). - Norges Røde Kors Hjelpekorps kom med i den Internasjonale Fjellredningskommisjonen (IKAR). (Landrø 2002). - Dovrefjell nasjonalpark opprettes. (DN 1997). - Et klatrelag fra Polen gjennomfører første vinterbestigning av Trollveggen. (Grimeland 2004). - Allemannsretten lovfestes i Sverige. (Sandell & Sörlin, 2000).
1975	<ul style="list-style-type: none"> - Øvre Anarjåkka nasjonalpark opprettes. (DN 1997). - ”Kvinneparagrafen” i Norsk Tindeklub sine lover, med formuleringen ”kvinner kan ikke være ordinære medlemmer” ble strøket. (Grimeland 2004). - Med bladet ”Nor-Klatt” får Norge sitt første nasjonale tidsskrift for klatring. (Grimeland 2004). - ”The British Association of Mountain Guides” (B.M.G.) stiftes. Sammen med tilsvarende foreninger i Frankrike, Sveits, Italia, Østerrike, Tyskland, Canada, New Zealand og Norge danner de ”Union Internationale des Associations de Guides de Montagne” (U.I.A.G.M.). (Unsworth, 1992).
1976	<ul style="list-style-type: none"> - FOR-UT kommer sammen for første gang (Stiftelsen Tverrfaglig Utvalg for forskning og høgere utdanning i Natur- og Friluftsliv). (Tordsson 2003).
1977	<ul style="list-style-type: none"> - Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag vedtas. - Amerikanerne Rob Taylor og Henry Barber isklatter på Vettisfossen, en grensesprenging innenisklatringen her til lands. De to blir godt hjulpet i starten av Thomas Carlstrøm og Håkon Gammelseter. (Grimeland 2004). - Tromsø Klatreklubb stiftes, som en videreføring av forløperen ”Bratt front”. (Grimeland 2004).
1978	<ul style="list-style-type: none"> - DNT ”slippes inn” i STUI (Statens ungdoms- og idrettskontor) som støtteverdig organisasjon for tildeling av tippemidler. (Tordsson 2003). - Bergen Klatreklubb stiftes. (Grimeland 2004). - Reinhold Messner og Peter Habler bestiger Mt. Everest uten kunstig tilførsel av oksygen, som de første. (Unsworth, 1992).
1979	<ul style="list-style-type: none"> - Ragnhild Amundsen og Han Christian Doseth gjennomfører første fribestigning i Trollveggen. Amundsen blir dermed første kvinne som klatrer Rimmond-ruta. (Grimeland 2004). - Kirsti Nordhaug blir første ordinære kvinnelige medlem av Norsk Tindeklub. (Grimeland 2004). - Bregruppa i DNT utgav første nr. av Breposten. (Breposten 1979). - Marius Morstad når toppen av vanskelige FitzRoy, 3375m, i Patagonia.
1980	<ul style="list-style-type: none"> - Jotunheimen nasjonalpark opprettes. (DN 1997).

	<ul style="list-style-type: none"> - "Kalk-debatten" pågår i klatremiljøet utover på 1980-tallet. (Grimeland 2004). - Trening, for å øke prestasjonsnivået, blir legitimt i klatremiljøet omkring 1980. (Ibid.). - Etter 1980 blir sikring med borrebolter vanligere og vanligere i norske klippefelt. (Ibid.). - Gradering av klatreruter med romertall I-IV byttes ut med tallene 1-10, i løpet av 80-tallet. (Ibid.) - Stortinget vedtar Verneplan II for vern av Norges vassdrag mot kraftutbygging. (Aftenposten 10.02.05). Se også 1986.
1981	- Hardangervidda nasjonalpark opprettes. (DN 1997).
1982	<ul style="list-style-type: none"> - Statisk sentralbyrå gjennomfører landsomfattende undersøkelse som viser friluftslivets omfang. (Tordsson 2003). - Høgskolen i Telemark avd. Bø starter opp sitt studium i friluftsliv. - Bjørn Myrer-Lund og Finn Dæhli klatrer Nordveggen på Eiger vinteren dette året. - Elve-aktiviteten "rafting" kommer til Norge og Sjøa. - Det etableres en innendørs klatrevegg på Blindern, den første i sitt slag i Norge. (Grimeland 2004).
1983	<ul style="list-style-type: none"> - Ragnhild Amundsen når 6900 m (som første norske kvinne) på Brigupanth i indisk Himalaya. - Sogn og Fjordane Turlag stiftes. - H.C. Doseth, Frode Guldal og Håvard Nesheim når toppen av vanskelige Thalay Sagar i indisk Himalaya, sammen med to polske klatrere. - Norsk Tindeklub gir ut sin sjettede årbok: "Norsk Fjellsport". (Grimeland 2004).
1984	<ul style="list-style-type: none"> - Miljøverndepartementet påbegynner en utredning om friluftslivet, som resulterer i den første stortingsmeldingen på området. (Tordsson 2003). - Hans Christian Doseth og Finn Dæhli omkommer etter å ha gjennomført førstebestigningen av nordveggen på Great Trango Tower i Pakistansk Himalaya, den kanskje vanskeligste fjellklatring utført i Himalaya til da. Stein P. Aasheim og Dag Kolsrud var også med på mesteparten av klatringen, men returnerte tidligere p.g.a. matmangel. (Aasheim, 1985).
1985	<ul style="list-style-type: none"> - Den svært suksessrike norske Everest ekspedisjonen finner sted. Odd Eliassen og Bjørn Myrer Lund blir de første nordmennene på verdens høyeste fjell. De følges snart av Ralph Høibakk, Arne Næss, Håvard Nesheim, Stein P. Aasheim, briten Chris Bonington og en rekke sherpaer. Ola Einang må snu på Sørtoppen. (Grimeland 2004). - Øyvind Vadla, Jonas Holmen og Bernt Pedersen bestiger Nordveggen på Stetind. - Amerikaneren Dick Bass blir, med bestigningen av Mt. Everest, den første som har besteget det høyeste fjellet i hver verdensdel. (Unsworth, 1992).
1986	<ul style="list-style-type: none"> - Friluftslivets Fellesorganisasjon (FRIFO) stiftes. (Tordsson 2003). - Reisa nasjonalpark opprettes. (DN 1997). - Friluftsrådernes Landsforbund (FL) etableres. (Tordsson 2003). - Første stortingsmelding om friluftsliv (St.meld.nr.40) sendes ut. - Statisk sentralbyrå gjennomfører landsomfattende undersøkelse som viser friluftslivets omfang. (Tordsson 2003). - Stortinget vedtar Verneplan III for vern av Norges vassdrag mot kraftutbygging. (Aftenposten 10.02.05). Se også 1993.
1987	<ul style="list-style-type: none"> - DNT passerer 100 000 medlemmer. - Scanfact gjennomfører landsomfattende undersøkelse som viser friluftslivets omfang. (Tordsson 2003). - Ny mønsterplan for grunnskolen, M 87. (M 87). - Ragnhild Amundsen blir første norske kvinne som leder en ekspedisjon til et større fjell, Broad Peak 8047 m.o.h., i Himalaya, ingen når toppen. (Grimeland 2004).
1988	<ul style="list-style-type: none"> - Alle landets turistforeninger samles under paraplyen Den Norske Turistforening. - Samarbeidsorganisasjonen Norsk Fjellsportforum stiftes for å sikre god kvalitet på instruktørutdanning og opplæring i fjellsportaktiviteter. - Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag tillater rekreasjonsløyper i Nord-Troms og Finnmark. Ellers i landet kan det legges løyper i tynt befolkede områder til fiskevann. - Forskrift om bruk av kommunens myndighet etter lov om motorferdsel i utmark og vassdrag – forbud mot "helikopterskiing" og liknende. - Torhild Hage og Anne Kummeneje (sammen med Torbjørn Enevold) presser norsk høyderecord for kvinner til 7546 m på toppen av Mustagh Ata i kinesisk Himalaya. - Øyvind Vadla og Aslak Aastorp når toppen på vanskelige Cerro Torre, 3133m, i Patagonia. - Berit Skjevling og Anne Grete Nebell blir første rene kvinnelag som klatrer Rimmon-ruta i Trollveggen. (Grimeland 2004). - Bratt kjøring på ski, introdusert i 1933, viderføres bl.a. med P. Tardival sin skitur ned "Gd Piliar

	d'Angle (65 grader). (Unsworth, 1992). (Se også 1960).
1989	<ul style="list-style-type: none"> - Scanfact gjennomfører landsomfattende undersøkelse som viser friluftslivets omfang. (Tordsson 2003). - Saltfjellet - Svartisen nasjonalpark opprettes. (DN 1997). - Norges første offisielle klatrekonkurranse blir arrangert i et kjøpesenter på Sunndalsøra. (Grimeland 2004).
1990	<ul style="list-style-type: none"> - NINA's Lillehammer avdeling får et nasjonalt ansvar for å drive friluftslivsforskning. - Erling Kagge og Børge Ousland blir det to første som når Nordpolpunktet uten støtte fra annet enn det de drar med seg i pulken. (Polarboken 1991). - Andreas Fredborg når toppen av 8126 m høye Nanga Parbat i Himalaya, uten oksygen. - Eirik Tryti og Olav Storli Ulvund når toppen av 8046 m høye Shisha Pangma i Himalaya, uten oksygen. - I 1990-årene rykker mange kystnære breer fram, etter å ha gått sakte men sikkert tilbake siden 1930. (Breposten nr 3, 2005). Se også 2000.
1991	<ul style="list-style-type: none"> - Jostedalbreen nasjonalpark opprettes. (DN 1997). - Miljøverndepartementet legger fram Stortingsmelding nr. 62 - Om ny landsplan for nasjonalparker. - O. S. Ulvund når 8200 m opp på Nordryggen av Everest i en amerikansk ekspedisjon (ny rute), uten oksygen. - NM i innendørs klatring arrangeres for første gang på Sunndalsøra. (Grimeland 2004).
1992	<ul style="list-style-type: none"> - MMI gjennomfører landsomfattende undersøkelse som viser friluftslivets omfang. (Tordsson 2003). - Norges Klatreforbund stiftes. (Grimeland 2004). - Ivar Tollefsen leder ekspedisjonen: "Fem fjell, fem kontinenter, fem uker". (Grimeland 2004). - Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) starter opp med årsstudium i friluftsliv i Levanger. (Brustad m.fl. 2004).
1993	<ul style="list-style-type: none"> - Friluftslivets år. - DNT passerer 170 000 medlemmer. - DNT vedtar å prioritere arbeidet med barn og friluftsliv, og Stavanger Tf oppretter det første Barnas Turlag. - Statisk sentralbyrå gjennomfører landsomfattende undersøkelse som viser friluftslivets omfang. (Tordsson 2003). - Erling Kagge når sydpolen på ski, som den første alene. (Polarboken 1994). - E. Tryti når toppen av 8201 m høye Choy Oyu i Himalaya. - Stortinget vedtar Verneplan IV for vern av Norges vassdrag mot kraftutbygging. Med denne fjerde verneplanen er 341 vassdrag vernet. (Aftenposten 10.02.05). Se også 2005.
1994	<ul style="list-style-type: none"> - OL på Lillehammer. (Leksikon). - Liv Arnesen når sydpolen på ski, som den første kvinnen alene. (Polarboken 1995). - Erling Kagge står på toppen av Everest som den første som for egen maskin har nådd "de tre poler" - Nordpolen, Sydpolen og Mt. Everest. - Børge Ousland når Nordpolen alene, som den første, fra Sibir. (Polarboken 1995). - E. Tryti, Bjørn Are Evensen og Simen Mørde når toppen på 8035 m høye Gasherbrum 2 i Himalaya. - Norges største klatre ekspedisjon noensinne med 21 nordmenn ledet av Jon Gangdal når 7000 m opp under forsøket på å gå Vestryggen på Mt. Everest. Snøskred der 1 sherpa blir drept fører til at ekspedisjonen avblåses. (Grimeland 2004). - Ivar Tollefsen, Robert Caspersen og Sjur Nesheim gjør den vanskelige bestigningen av Ulvetannas nordvestvegg (2931) i Antarktis. (Grimeland 2004). - Klatresporten blir tatt opp som særforbund i Norges Idrettsforbund. (Grimeland 2004). - Allemannsretten kommer inn i grunnloven i Sverige. (Sandell & Sörlin, 2000). - Økokrim etablerer et eget miljøteam. Økokrim er den sentrale enheten for etterforskning og påtale av miljøkriminalitet. (Aftenposten, 03.01.2006).
1995	<ul style="list-style-type: none"> - Naturvernåret. - Siren Greve presser den norske høydereorden for kvinner over 8000m på Choy Oyu i Himalaya, men uten å nå toppen. (Grimeland 2004).
1996	<ul style="list-style-type: none"> - Friluftsloven endres og får en formålsparagraf som gjør den i økt utstrekning til en "friluftslivslø". (Tordsson 2003, s. 335). - Jon Gangedal leder den norske Everest-ekspedisjonen 1996. I en sesong med mye uvær, der 11 klatrere fra ulike ekspedisjoner omkommer, når 3 av 4 ekspedisjonsdeltakere (O.S. Ulvund,

	<p>Morten Rostrup og Sven Gangdal) toppen og helskinnet ned. Et utslag av norsk klatreskikk?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laksedreperen Gyrodaktylus salaris, den alvorligste trusselen mot villaksstammen, registreres i Norske vassdrag for første gang – ”en katastrofehending for sportsfiskere”. - Vettisfossen klatres for første gang av norske klatrerer, Ketil Strømme og Øyvind Moss. (Grimeland 2004).
1997	<ul style="list-style-type: none"> - Ny mønsterplan for grunnskolen, L 97. (L 97). - Nordøstveggen på Rondespiret i Antarktis bestiges av Ivar Tollefsen, Robert Caspersen, Aslak Astorp og Håkon Staver. En av de internasjonalt mest anerkjente norske klatreprestasjoner siden Trango. (Grimeland 2004).
1998	<ul style="list-style-type: none"> - Medlemstallet i DNT var ca. 170 000. - FRIFO arrangerer konferansen ”Forskning i friluft” for første gang. - Norsk Tindeklub gir ut sin sjuende årbok: ”Tinder og Tanker – Norsk Fjellsport”. (Grimeland 2004).
1999	<ul style="list-style-type: none"> - Den svært vanskelige nordveggen på Trango Pulpit (6050m) i Himalaya klatres av Robert Caspersen, Per Ludvig Skjerven, Gunnar Karlsen og Einar Wold. (Grimeland 2004).

2000

2000	<ul style="list-style-type: none"> - ”Vi er nå kommet dit at tiden for de store vannkraftutbygginger i Norge er over”, proklamerer daværende statsminister Jens Stoltenberg i sin nyttårstale. (Aftenposten 10.02.05). - St.meld. nr.39 om friluftsliv sendes ut. - 70 % av den norske befolkningen bor i byer eller tettsteder. - Rune Gjeldnes og Torry Larsen blir de første som går på ski tvers over Polhavet, fra Severnaja Zemlja i Sibir til Ward Hunt i Canada, uten etterforsyning. (Polarboken 2001). - Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde opprettes. (Stavanger turistforening 2003). - Fra 2000 er det observert en rask tilbakesmelting på de fleste breer i Norge. (Breposten nr 3, 2005). Se også 1990.
2001	<ul style="list-style-type: none"> - Samarbeidsnettverket ”Forum for natur og friluftsliv” etableres i 11 fylker, som et resultat av samarbeid mellom FRIFO, FL og SRN (Samarbeidsrådet for naturvernsaker). - Nærings- og Handelsdepartementet og Miljøverndepartementet ble enige om å gi Norges Geologiske Undersøkelse (NGU) i oppgave å opprette en nasjonal skredatabase. (http://www.skrednett.no/)
2002	<ul style="list-style-type: none"> - Erklært som ”fjellenes år” av FN. - Stetind kåres til ”Norges nasjonalfjell” av reiseradioens lyttere. (NRK). - FRIFO arrangerer konferansen ”Forskning i friluft” for andre gang. - Forolhogna nasjonalpark opprettes. - Dovrefjell-Sunddalsfjella nasjonalpark opprettes. - Laksedreperen Gyrodaktylus salaris er påvist i 25 norske vassdrag. - Forslag om liberalisering av lov om motorferdsel i utmark avvises av regjeringen. - Kommunene Hol og Hemsedal forsøkte å innføre en friluftavgift, men fikk avslag fra daværende næringsminister Ansgar Gabrielsen. (Nationen, etter VG 14.01.2005).
2003	<ul style="list-style-type: none"> - Møysalen nasjonalpark opprettes. - Dovrefjell nasjonalpark opprettes. - Måselvfossen kåres til ”Norges nasjonalfoss” av reiseradioens lyttere. (NRK). - Stortinget besluttet å gi 37 elver/vassdrag og 21 fjorder/havområder vernestatus under ordningen nasjonale laksevassdrag og laksefjorder. (Dagbladet 14.01.05). - Medlem nr 200 000 meldte seg inn i DNT, hun er 25 år og meldte seg inn via e-post. - Lov om forbud mot plukking av multekart oppheves. - Cecilie Skog blir Norges første kvinne på en 8000 meterstopp ved bestigningen av Cho Oyo. (Grimeland 2004).
2004	<ul style="list-style-type: none"> - Junkerdal Nasjonalpark opprettes. - Skarvan og Roltdalen nasjonalpark mellom Nord- og Sør-Trøndelag opprettes. - Lyngsalpene fredes. - Randi Skaug (44) når toppen av Mt. Everest, som første norske kvinne, 20. mai. (http://www.skaug.cc/everest2004/main.html). - Bregruppe DNT Oslo og Omegn endrer navn til DNT Fjellsport Oslo. (Breposten nr 2, 2004). - Totalt er det i 2004 ca. 400 000 hytter og fritidshus i Norge. I 2004 vil det bli bygget ca. 5000 nye hytter i Norge, mot normalt mellom 3000 og 3500 hytter. (Aftenposten 08.10.2004) - Naturvernforbundet i Oslo og Akershus og Norsk Botanisk Forening foreslår Bygdøy som Norges første Bynasjonalpark. (Aftenposten 09.10.2004). Se for øvrig under 1820 og 1837. - Miljøvernerminister Knut Arild Hareide lanserte ”Friluftslivets år 2005” da han deltok på ”Friluftslivets dag” på Sognvann i Oslo. 8000 mennesker hadde møtt opp. (Fjell og vidde, oktober 6, 2004). - Ved utgangen av 2004 er Norge gått på langs av rundt 124 menn og kvinner. (Fjell og vidde, nr 1, 2005). Se også www.norgepaalangs.info
2005	<ul style="list-style-type: none"> - Friluftslivets år - Lørdag 08.01.05 åpnet Dronning Sonja ”Friluftslivets år”. (Aftenposten 04.01.05). - 7 av 10 nordmenn sier at mangel på tid er den viktigste årsaken til at de ikke er så mye ute i naturen som de ønsker. (Aftenposten 04.01.05). - Politikere fra fem fylker i Norge i ”Politisk forum for Fjellregionsamarbeidet”, ønsker å innføre en avgift for fri ferdsel i naturen. Telemark, Buskerud, Hedmark, Oppland og Sogn og Fjordane står bak forslaget. (Telemarksavisa, etter VG 14.01.2005). - Den norsk-russiske bestanden av isbjørn rundt Svalbard teller ca. 3000 dyr. Dette innebærer trolig en dobling siden fredningen i 1973. (Dagbladet 14.01.05). - 18.02. vedtok stortinget å verne 53 nye vassdrag mot kraftutbygging i tillegg til de 341 som er

<p>vernet fra før. (Aftenposten 10.02.05 og 19.02.05).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regjeringen vedtok grensene for den 545 kvadratkilometer store Folgefonna nasjonalpark.. (Aftenposten 03.05.05). - 12,1 % av fastlands-Norge er vernet, mot 7,6 % i 2001. (Aftenposten 19.02.05). - Direktoratet for naturforvaltning legger ut en håndbok på sine nettsider som inneholder metoder og retningslinjer for kartlegging og verdsetting av friluftsområder. (Aftenposten 19.02.05). - Staten kjøper 29 forsvarseiendommer som skal brukes til friluftsliv. Eiendommene skal forvaltes av DN sammen med kommunene. (Aftenposten 02.05.05). - Rikshospitalet fikk sin egen natursti, sykehusets beste apotek, ifølge miljøvernminister Knut Arild Hareide. Underveis på stien finner man spørsmål om naturen, en egen leirplass med gapahuk, og en hinderløype. Anlegget er unikt i sykehussammenheng. (Aftenposten 02.05.05). - Regjeringen har ambisjoner om å etablere flere nasjonalparker i løpet av 2005: Varangerhalvøya, Reinheimen, Naustad/Gjengedal, Hallingskarvet, Sørдалen/Isdalen, Visten/Lomsdal, Hyllingsdalen og Sylane, samt utvidelse av øvre Dividal. (Aftenposten 03.05.05). - Sysselmannen på Svalbard åpner for at turistnæringen skal få bygge et ”begrenset antall” turisthytter i sentrale deler av Spitsbergen, i forvaltingsområde 10. (Aftenposten 19.05.05). - Odelstinget vedtok finnmarksloven 24.05.05. Administrasjonen av 96 % av grunnen i Finnmark overføres fra staten til fylket og skal administreres av et styre på seks personer, tre oppnevnt av fylkestinget og tre oppnevnt av sametinget. (Aftenposten 25.05.05). - 12,1 % av Norges landareal, eller 39266 kvadratkilometer, er pr. 01.01.2005 vernet etter naturvernloven. 6,7 % fordelt på 24 nasjonalparker, 4,3 % fordelt på 153 landskapsvernområder, 1,1 % fordelt på 1701 naturreservater. (Aftenposten 25.05.05). - Miljøvernministeren lar forsøket med lokal forvaltning av snøscooterpolitikken fortsette i to år ekstra. Forsøket skulle egentlig avsluttes i april 2005. (Varden 24.05.05). - Indre Widjefjord nasjonalpark, på Svalbard, etableres i løpet av våren/sommeren 2005. (Aftenposten 23.05.05). - Direktoratet for naturforvaltning mener at landingsplass for helikopter på fjellet ”Kalda-Kari” er i klar konflikt med vernebestemmelsene for Jostedalbreen nasjonalpark, og i strid med lov om motorferdsel i utmark. (Aftenposten 17.06.05). - Direktoratet for naturforvaltning har et forslag ute på høring som åpner for at funksjonshemmede kan få dispensasjon for viltloven – og jakte med motorkjøretøy. (Aftenposten 21.07.05). - På bakgrunn av at 51 mennesker mistet livet på sjøen i 2004 lanseres kampanjen ”Klar for sjøen”. Kampanjen er et samarbeidsprosjekt mellom Politiet, Sjøfartsdirektoratets Vis Sjøvett, Alkokutt, Norges Røde Kors og Redningsselskapet. Målet med kampanjen er å gjøre båtfolket mer oppmerksomme om farene knyttet til sjø og alkohol. (Aftenposten 15.07.05). - Direktoratet for naturforvaltning har et forslag ute på høring som åpner for at funksjonshemmede kan få dispensasjon for viltloven – og jakte med motorkjøretøy. (Aftenposten 21.07.05). - Fisketurismen omsetter for 3 milliarder kroner i 2005. Dermed er turistfisket mer innbringende enn det samlede torskefisket i Norge. Dette ifølge Reiselivsbedriftenes Landsforening (RBL). (Aftenposten 01.08.05). - Norges Fiskarlag og Norges Kystfiskarlag har gått sammen om å begrense turistfisket. De foreslår at turistene ikke skal få ta med seg mer enn 25 kilo fisk ut av landet. (Aftenposten 28.09.05). - Oslo kajakkklubb rundet ca. 1700 medlemmer sommeren 2005. Da hadde ikke klubben kapasitet til å ta inn flere medlemmer. Ventelisten er på 109 personer. Økningen i antall medlemmer er vært på 3-400 de siste årene. (Aftenposten 07.09.05). - Sommeren 2005 etablerte aktivitetsselskapet Norske Opplevelser AS en ”klatresti” opp til toppen av Veslerøggjin i Hemsedal. Dette er den første av sitt slag i Norge. I Alpene finnes det hundrevis av slike stier. (Via Ferrata – jernveier som ble satt opp mange steder i Alpene for at soldatene lettere skulle kunne ta seg igjennom fjellpassene under 1. verdenskrig). (Dagbladet Søndag 02.10.05). - Forsøket med at kommunene Røros, Lom, Hattfjelldal, Fauske, Stor-Elvdal, Vinje og Sirdal selv skulle få lov til å regulere snøscooterkjøringen i kommunene førte til snøscootetraffikken økte, konkluderer en NINA-rapport. Kjøring som tidligere var ulovlig legaliseres gjennom det kommunale regelverket. Dette gjelder først og fremst såkalt ”turkjøring”. (Aftenposten 16.10.05). - I Norge har vi snart 500 000 hytter. 5000 nye fritidsboliger i naturen bygges hvert år. I perioden 1985 – 2005 er det blitt bygget ca. 60 000 hytter. De aller fleste av disse ligger i skogbandet mot høyfjellet og dels over tregrensen. (Aftenposten 20.10.05). - Miljøvernministeren sier nei til å bruke ”Kalda-Kari” som landingsplass for helikopter. (Aftenposten 25.10.05).

	<ul style="list-style-type: none"> - 21.10.05 la regjeringen frem en proposisjon for Stortinget med sikte på å bevilge nødvendige midler til å gjennomføre kjøpet av en stor Huk-eiendom på Bygdøy. De tre regjeringspartiene gjorde dette til sin første "beslutningssak" umiddelbart etter at valgseieren var et faktum høsten 2005. (http://odin.dep.no/md/planlegging/aktuelt/arkiv/022001-070116/dok-bn.html) - Pr. oktober 2005 var 80 % av kystlinjen i Oslo nedbygget. Kun 15 km av byens totale strandlinje på ca 76 km er tilgjengelige friområder. Med en befolkning på 520 000 mennesker utgjør det 3 cm på hver innbygger i Oslo. (Ibid). - Private grunneiere legger ut et 146 000 mål stort jaktterreng på Hardangervidda til salgs, til en pris på rundt 100 millioner kroner. Flere organisasjoner mener regjeringen bør kjøpe området. Regjeringen vegrer seg. (Aftenposten 29.10.05). - Norges vassdrags- og energidirektorats plan og miljøseksjon er i ferd med å "gjenskape de opprinnelige elvemiljøer og bedre mulighetene for friluftsliv og trivsel" i en rekke vassdrag over hele landet. Disse elvene var NVE selv med på å ødelegge på 50- og 60-tallet. (Aftenposten 31.10.05). - 17 av 19 skoler i Drammen bryter opplæringsloven ved at leirskoleopphold ikke er gratis. Fylkesmannen krever at kommunen ordner opp i saken og at praksisen endres umiddelbart. (Aftenposten 02.11.05). - Aftenposten melder om "flere og alvorlige skader med snøscooter". (Aftenposten 01.12.05). - Fredag 16. desember ble ti skogsområder vernet som naturreservat. Vernevedtaket innebærer at det ikke kan drives skogbruk i områdene. Utmarksbeite, jakt, fiske og friluftsliv vil i stor grad kunne fortsette som tidligere. (Dagbladet 17.12.05). - 110 lovovertridelser av naturvernloven ble anmeldt i 2005, dette er en dobling fra 2004. (Aftenposten 03.01.2006). - I 2005 havarete 5375 fritidsbåter, vel 500 flere enn året før. (Aftenposten 26.06.2006).
2006	<ul style="list-style-type: none"> - Fra sommeren 2006 skal Fjelltjenesten i Finnmark bli en del av Statens naturoppsyn. (SNO). SNO er et statlig tilsyn med 40 ansatte over hele landet. SNO skal følge opp naturvernloven, kulturminneloven, lov om motorferdsel i utmark, laks- og innlandsfiskekloven, viltloven, friluftslivloven og forurensningsloven. (Aftenposten 03.01.2006). - Tre nye turistforeninger ble tatt opp i Den Norske Turistforening under organisasjonens landsmøte 17. juni. Disse var Odal turlag, DNT Nord-Østerdal og DNT Gudbrandsdalen. DNT har dermed blitt utvidet til 55 medlemsforeninger. (Aftenposten 21.06.2006). - Nye tall viser at det bygges i strandsonen som aldri før, I 2005 ble 72 % av søknadene om bygging i strandsonen innvilget, til tross for det generelle forbudet mot å bygge i 100-metersbeltet langs sjøen. (Aftenposten 21.06.2006). - I Norge er det rundt 380 000 hytter. En av ti hytteteiere er aldri på hytta. Gjennomsnittsfamilien er på hytta to uker i året. MMI for DnB NOR. (Aftenposten 22.06.2006). - Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at hyttesalget økte med 30 % sml. med 2005. 30 % av hyttene kostet over 1 mill. Snittprisen lå på 890 000, en økning på 9 % sml. med 2005. (Aftenposten 22.06.2006). - Nasjonalparkene Blåfjella-Skjækerfjell og Lierne ble offisielt åpnet. (Aftenposten 26.06.2006). - Fra og med 27.06.2006 kan man gå på en sammenhengende rute fra Oslofjorden til Gjendesheim i Jotunheimen. Stien er et samarbeidsprosjekt mellom DNT Oslo og Omegn, Hadeland turlag, Gjøvik og Toten turlag og Lillehammer og Omland Turistforening. Alle som kan bekrefte at de har gått hele stien får "Jotunheimmerket". (Aftenposten 26.06.2006).

En stor takk til Roger Arnesen som har bidratt med betydelige mengder informasjon til denne oversikten.

Takk også til andre bidragsytere:

Bjørn Harald Hansen

Jan Aasgaard

Kilder:

Mange hendelser mangler kildehenvisninger. Dette vil på sikt komme på plass. I det følgende er det oppgitt fullstendig opplysninger om de kildene det refereres til i oversikten pr. i dag. Der det er brukt sekundærkilder er disse veivisere til primærkildene.

Aftenposten

Bomann-Larsen: *Den evige sne, en skihistorie om Norge*. J.W. Cappelens forlag AS. Lillehammer 1993.

Breposten 1979, 2004.

Brustad, Henny, Gjertsen Sigurd, Kühn Ruth & Moe, Kjersti: *Friluftsliv i Høgskolen*. Et innblikk i årsaken til at friluftsliv ble etablert som fag i norske høgskoler. Prosjektoppgave ved Høgskolen i Telemark, 2004.

Christensen, Olav: *Skiidrett før Sondre. Vinterveien til et nasjonalt selvbile*. Ad Notam Gyldendal 1993.

DN, Direktoratet for naturforvaltning: *Norges nasjonalparker*. Plakat. Cartographica 1997.

Fjell og vidde, nr 6, 2004.

Fjell og vidde, nr 1, 2005.

Foreningen til ski-idrættens fremme, årbok 1938.

Franks, C. E. S: *The canoe and white water. From essential to sport*. University of Toronto Press 1977.

Frislid, Ragnar: *Viltet og jegeren*. I *Jakt og fiske i Norge*. Red: Per Hohle. Cappelen, Oslo 1971.

Grimeland, Geir: *En historie om klatring i Norge 1900 – 2000*. Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke 2004.

Horgen, André: *Ferdsele på Jostedalssjøen 1740 – 1940, fra naturliv til friluftsliv*. Hovedoppgave i idrett med fordypning i friluftsliv ved Høgskolen i Telemark i samarbeid på Norges Idrettshøgskole, Bø 1999.

Johnsen, Ben: *Jotunheimens Stortopper*. Universitetsforlaget 1995.

Kristiania Distriktslag for Idræt, Amundsen K.V. (red.): *Idrætsboken*. H.Aschehoug & Co (W.Nygaard), Kristianis 1923.

Krogsta, Morten (red.): *Lokalhistorisk reise på Telemarkskanalen*. Fortidsminneforeningen. Telemark fylkeskommune. 1997.

Køhn, Øystein: *Padling*. J.W. Cappelens Forlag AS. Oslo 2000.

Landrø, Markus: *Skredfare*. Featureforlaget AS, 2002.

Langseth, Tommy: *Bidrag til forståelsen av fjellturens meningsfulle oppbygning. – En hermeneutisk-fenomenologisk analyse av det å gå alene i fjellet*. Hovedoppgave i Sosiologi. Sosiologisk institutt, Universitetet i Bergen. Våren 2003.

Leeds, J.A. & Clutterbuck, W. J.: *Tre I Norge ved to av dem*. Oversatt og med forord av Anton Fredrik Andresen. Andresen og Butenschøn AS, Oslo 2001.

L-97, Læreplan for grunnskolen 1997.

M-87, Mønsterplan for grunnskolen 1987.

Mestre fjellet 1968.

Møller, Arvid: Jo Gjende. J. W. Cappelens forlag as. 1979.

Møller, Arvid: *Galdhøpiggen*. J. W. Cappelens forlag AS. 1994.

Nedreid, Tove: *Ut på tur – på nordmanns vis*. J. W. Cappelens forlag AS, 1993.

Nordli, Øyvind: *Fjellet i snø, vind, sol og tåke*. Dannevig's fjellbok. Det Norske Samlaget 2000.

Norges orienteringsforbund; *Orienteringsidretten i Norge gjennom 90 år*. 1987.

NTK, Norsk Tindeklub: *Klatrefører for Jotunheimen*. Norsk Tindeklub. Oslo 1996.

Olav Bjaaland musum: *Ski og Sudpol*. Erik Tanche Nilssen AS. Skien 1970.

Polarboken 1949-2002.

Sandell, Klas og Sörlin, Sverker (red.): *Friluftshistoria. Från "Härdande friluftsliv" till ekoturism och miljöpedagogik*. Carlsson Bokförlaget, Stockholm 2000.

Slingsby, William Cecil: *Norge. Den nordlige arena. Skisser fra tindebestigninger og oppdagelsesferder i Norsk natur mellom 1872 og 1921*. Utvidet og revidert ved Jan Schwarzott. Grøndal Dreyer. Oslo 1998).

Stavanger turistforening: *Heiberghiene – fra rikmannsjakt til enkelt friluftsliv*. 2003.

Steen, Tryggve B.: *Jo Gjende og hans samtid*. Johan Grundt Tanum forlag, Oslo 1959.

Søilen, Espen: *Sportsmenn i veideland. Norges jeger- og fiskerforbund. 125 års arbeid for jakt og fiske som rekreasjon*. Billingstad 1995.

Tordsson, Bjørn: *Å svare på naturens åpne tiltale. En undersøkelse av meningsdimensjoner i norsk friluftsliv på 1900-tallet og en drøftelse av friluftsliv som sosiokulturelt fenomen*. Dr. scient avhandling ved Norges idrettshøgskole, Institutt for samfunnsfag. Oslo 2003.

Unsgård, John: *Hundens historie, fra ulv til hund*. Landbruksforlaget 2004.

Unsworth, Walt: *Everest. The ultimate Book of the ultimate Mountain*. HarperCollins Publishers India 1989.

Unsworth, Walt: *Encyclopedia of Mountaineering*. Hodder & Stoughton 1992.

Varden

VG

Ydegaard, Torbjørn (red): *Om å gripe fjellet – og bli grepet av fjellet*. En vennebok om friluftslivet og Nils Faarlund. Nordisk Forum for Vejledning i Natur- og Friluftsliv. ????

Aasheim, Stein P.: *Trango, Triumf og tragedie*. Scanbok Forlag. Oslo 1985.